

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravišтво in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana,
Puccinijska ulica št. 5, II. nad., telefoni od 31-22 do 31-28
Račun Poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 4.50 L, polletno 9.- L, celoletno 18.- L; za inozemstvo: celoletno 30.40 L
Posamezna številka 50 cent.

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 23. februarja naslednje vojno poročilo:

Naš letalski oddelek pod poveljstvom kapitana Danteja Ocarsa je v nizkem poletu s silno požrtvovalnostjo in odločnostjo napadel letališče Acroma v vzhodni Cirenaiiki, kjer je bilo na tleh 15 sovražnih letal.

V ponovnem obstreljevanju s strojnimi so bila vsa ta letala uničena.

lope in avtomobilska vozila zažgana, čete pa zadete in pognane v beg. Vsa naša letala so se vrnila. Nemška letala so v bojih v zraku sestrelila tri sovražna letala in četrto uničila na tleh. Ista letala so zadela in potopila v vzhodnem Sredozemlju dva sovražna trgovska parnika, in sicer enega velikega in enega srednje tonaže. Proti ciljem na otoku Malti so izvršili oddelki nemškega letalstva, močna in ponavljajoča se bombardiranja, ki so razen tega zažgali na tleh šest angleških letal.

Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo 23. februarja poročilo, iz katerega povzemamo:

Na vzhodu je sovražnik v mnogih odsekih fronte ponovil svoje nekoristne napade brezuspešno in ne glede na izgube.

V letalskih napadih v doneškem odseku in na severnem področju vzhodne fronte je bilo hudo zadeto 26 sovražniških železniških vlakov. Včeraj je sovražnik na vzhodnem bojišču izgubil 44 letal. Od 1. januarja do 28. februarja je bilo zajeto 56.896 vojnih ujetnikov. Sovražnikove krvave izgube so bile mnogokrat večje od tega števila. V istem razdobju je bilo zajeto ali uničeno 960 tankov kakor tudi 1789 topov in več kakor 8000 vsakovrstnih vozil. Mnogo dodatnih tankov, topov, železniških vlakov itd. je bilo uničeno med letalskimi napadi na sovražnikovo fronto. Sovjetske letalske sile so v istem razdobju izgubile 699 letal v spopadih v zraku, 159 letal je uničilo protiletalsko topništvo, dočim je bilo 331 letal uničeno na tleh. Ta izguba 1189 sovražnih letal je v ostrem nasprotju z izgubami nemškega letalstva, ki znašajo 127 letal.

Japonski glavni stan je objavil poročilo, iz katerega povzemamo:

V razsežnih operacijah, ki jih je japonsko armadno letalstvo razvilo nad otokom Javo in na bojišču v Birmi

21. in 22. februarja, so japonska letala uničila na tleh 39 sovražnih letal. V teku teh operacij so japonska letala napadla tudi sovražniškova letališča pri mestih Kalidjaticu, Bandoengu, Buitenzorgu na otoku Javi in v bazenu Toungoonu v Birmi. — Kakor poroča Domei z japonskega letalskega oporišča v Nizozemski Vzhodni Indiji, je japonsko armadno letalstvo 22. februarja zgodaj popoldne iznenada napadlo sovražniškova letališča pri Bataviji na otoku Javi. Japonsko letalstvo je napadlo z zelo močnimi silami. Eden izmed japonskih letalskih oddelkov se je nato nad Buitenzorgom spopadel s skupino sovražnega letalstva in je sestrelil dva nasprotnikova aparata.

× Huda zima je tudi v sicer topli Španiji. V vsej Španiji je zavladal silen mraz. Po deželi divjajo viharji in v višjih krajih je zapadel visok sneg. Pod snegom sta tudi mesti Avila in Teruel v pokrajini Segoviji kakor tudi glavno mesto pokrajine Murcie, kjer že dolgo ni bilo snega. Se prav posebno hud mraz je nastal v Kataloniji in v drugih vzhodnih pokrajinah. V Navari, Asturiji in sosednjih pokrajinah je toplina padla na 12 stopinj pod ničlo. Na Kanarskih otokih pa imajo najlepše solnčne dni.

Za povečanje pridelkov je važno gnojenje

Koristi pa le pravilno gnojenje, na kar je treba opozoriti zlasti nove obdelovalce zemlje

Hlevskega gnoja ni nikdar preveč, kar mora potrditi vsak kmet. Hlevski gnoj je prvo gnojilo, ki je potrebno zemlji, a umetna gnojila so le dopolnilo, da si sicer odlično dopolnilo, ker pretežno naglo učinkujejo in znatno povečajo pridelek.

Žal, umetnih gnojil ne bo na razpolago, kolikor in kakršna bi kdo hotel, zato bomo morali pravilno porabiti tista, ki se bodo dobila. Gre zdaj le za pomladno gnojenje, ker smo tik pred pomladjo. Umetna gnojila naj si preskrbe neke kmetje, temveč tudi vsi drugi, ki imajo kakšen košček zemlje za obdelavo. Zlasti priporočamo mešanico z vrtniki, naj ne obdelajo zemlje brez umetnih gnojil.

Izmed dušičnih gnojil bo za pomladno gnojenje na razpolago amonijev sulfat, ki ga v Italiji izdelujejo v večjih količinah. Amonijev sulfat je po navedbah strokovnjakov enakovreden pri nas uvedenemu apnenemu dušiku, ki ga zdaj ni na razpolago. Amonijev sulfat učinkuje celo hitreje kakor apneni dušik. Gnojenje z amonijevim sulfatom se obnese zlasti pri krompirju, ovsu in rži. Je sicer kiselkasto gnojilo, vendar malo kisline ne napravi škode v zemlji. Pšenici, turščici, pesi in fižolu smemo s tem gnojilom pognojiti le, če zemljo redno gnojimo. Apniti pa moramo mnogo prej, preden pognojimo z amonijevim sulfatom, kajti če istočasno, odnosno skoro istočasno potrosimo na njivo amonijev sulfat in apno, izganja apno iz gnojila amonijak. Prav tako ni dobro, trositi to gnojilo na površino zemlje, ki ima mnogo apna, temveč ga moramo zmerom zbranzati ali plitko podorati.

Strokovnjaki pravijo, da se za gnojenje krompirja amonijev sulfat bolje obnese kakor apneni dušik. Potrosimo ga na njivo tik pred nasaditvijo krompirja in ga plitko zakrijemo z zemljo. Na 1 hektar krompirja potrosiš 150 do 250 kg amonijevega sulfata poleg hlevskega gnoja. Žitu daš tega gnojila 100 do 200 kg na hektar.

Koliko bo superfosfata in kalijeve soli na razpolago, se ne ve. Kalijeve soli ima zlasti Nemčija obilo. Obe ti umetni gnojili sta važni. Potrebno bo takoj poskrbeti za naročila.

Opozoriti moramo ponovno na apnenje, ki je prav tako potrebno kakor drugo gnojenje, zlasti zdaj, če bomo gnojili z umetnimi gnojili, ki nimajo apna v sebi. Prej so v naših krajih gnojili z apnenim dušikom, ki je dušično gnojilo, in pa s Thomasovo žilindro, ki je fosfatno gnojilo, a obe gnojili sta imeli v sebi mnogo apna. To apno je zadoščalo za lahko in srednjetežko zemljo, ki jo treba zdaj apniti. Še bolj je seveda redno apnenje nujno za težko, glinasto ali pa kislo zemljo. Apno je zdravnik zemlje, ki jo rahlja in ji jemlje rastlinstvu škodljivo kislino.

Najboljše je apniti njive in travnike pozno jeseni ali pozimi. Travnike apniš vsaj mesec dni pred časom, ko se začne buditi rast. Za apnenje travnikov je torej zdaj skrajni čas. Apniš tiste zorane njive, kamor boš prihod-

nje leto sejal rastline, ki terjajo mnogo apna. To so zlasti detelja, ječmen, jara pšenica, lucerna, fižol, pesa in turščica. Ne smeš pa apniti njivo, kjer boš pomladi sadil krompir ali sejal jaro rž in oves. Krompirju, rži in ovsu bolj ugaja, če je zemlja malo kisla. Kako pa spoznaš, da je zemlja kisla? Zanesljivo se da to ugotoviti, če jo daš preiskati posebnemu zavodu za preiskavo zemlje. Približno pa lahko tudi sam ugotoviš, kako je z zemljo. Zemlja, na kateri rastejo kisle trave, ščavje in kislica, je kisla. Travniki je tudi kisel, čeprav ni na njem kislav trav, toda trdovratno rase na njen mah, ki ga kljub brananju ne moreš zatreti. Tako njivo in tak travnik moraš poapniti.

Za apnenje zemlje je najboljša žgano apno. Za precej kislo zemljo ga potrebuješ 20 do 30 metrskih stotov. Če je žgano apno zmleto, ga lahko ob mirnem vremenu kar potreseš. Če pa je v kosih, ga razvoziš v majhne kupčke, ki jih malo pokriješ z zemljo, da se apno ugasi in razpade. Trositi moramo enakomerno.

Apnenje zemlje je hkratu z globokim obdelovanjem najvažnejša izboljšava, od katere imaš trajne uspehe.

Na koncu samo še poziv, da naj vsakdo, ki ima tudi le košček zemlje, stori vse za čim večji pridelek.

Kaj sme uživati bolnik, ki ima sladkorno bolezen

Sladkorna bolezen je dandanes zelo razširjena. Zato ne bo odveč, če opinesemo nekaj nasvetov glede hrane, ki takim bolnikom najboljše ustreza.

Za hrano, ki naj jo uživajo sladkorno bolni je najvažnejše, da ni v njej sladkorja in pšenične moke. Prav tako ne smejo uživati kruha, riža, krompirja, pšenični zdrob, mleko in sladko sadje. Da bolnik navzlic temu ne opeša, mora jesti jajca, tolščice, sočivje, surovo maslo, lahko meso in ribe. Meso in perutnina sta dovoljena kuhana in pečena. Prav tako sočivje, samo korenja in zelenega graha tak bolnik ne sme uživati. Od sadja so dovoljeni samo kislo sadje, pomaranče in orehi. Kava in čaj z žličico smetane sta dovoljena. Namesto sladkorja vzameš saharin. K močnatim jedem, ki jih napraviš iz konglutinaste moke, iz katere so že odstranjene škodljive snovi, vzameš levulozo, ki je neškodljiva in ima prijeten okus, samo draga je. Za kompot je porabno vsako sadje, če ga napraviš s saharinom. Bolnik brez škode prenese obilo sirovega masla in mnogo jajc, zlasti rumenjake. Dovoljena so tudi lahka prirodna vina in mineralne vode.

Za sladkorno boleznijo bolne (diabetike) navadno zelo žeja. Če se bolnik strogo ravna po predpisani hrani, se odstotek izločenega sladkorja kmalu zmanjša.

Solato pripraviš s citronovim sokom, razredčenim v vodi. Olja dodaš, kolikor hočeš. Zelo dobra za bolnika je skuta.

Mali in veliki gospodar

Dobri nadomestki za zelenjavo

Solate že primanjkuje, zato si pomagajmo z nadomestki. Predvsem si lahko pomagajo tisti, ki imajo v zasipnicah in kletih še repo. Ta prav zdaj odganja lepo rumenkaste listke, ki so zelo kusni. Ako te liste nabereš in skuhamo, dobimo okusno jed, ki nam dobro nadomešča beluše (šparglje), posebno če smo prvo vodo odlili. Mlade, v temi rastoče liste uporabljamo tudi dušene kakor ohrovt ali cvetačo. Nekaterim ugajajo kar sirovi repni listi s kisom in oljem. Nekateri si pripravljajo solato iz repnih listkov tako, da jih prej poparijo, nato pa pripravijo kot navadno solato.

Tudi odganjki črnega korena, ki ga imajo ponekod še v kleti, nudijo uporabno zelenjavo. Seveda mora tudi to listje rasti v temi, da je mehko in ima prijeten okus.

Za čim razsežnejšo pomladno setev. Pomladna setev zavzema v borbi za doseg neodvisnosti Italije od tujine, kar se tiče prehrane in oskrbe s surovinami, čedalje pomembnejše mesto. Površina pomladi posejane zemlje stalno narašča, a še obstojijo možnosti naraščanja. Med pomladnimi posevki zavzema najvažnejše mesto jara pšenica. Po najnovejših podatkih je površina zemlje, posejane z jaro pšenico leta 1936., dosegla 104 tisoč ha, že pred začetkom zdajšnje vojne pa 154.000 ha in je dala skoro dva milijona metrskih stotov pridelka. Med jarimi žiti ima znaten delež tudi ječmen, med ostalimi posevki pa zlasti krompir. Listi poudarjajo, da za to setev, ki ji je naloženo, da prispeva tolikšen del prehrane prebivalstva, velja v enaki meri kakor za ozimino Ducejevo naročilo, da je treba mnogo in dobro sejati.

Sladkor za krmljenje čebel. Slovensko čebelarstvo v Ljubljani je pravkar prejelo vso dovoljeno količino sladkorja za krmljenje čebel. Dobe ga predvsem oni čebelarji, ki so jih podružnice navedle v predloženih seznamih. Po 1. marcu pa bo društvo oddajalo

Ko bo sneg toliko skopnel, da se bo že videla rast na zemlji, izkopljite na vrtu regrat, ga vsadite v primerne zaboje in postavite na toplo. Da bo v temi, ga pokrijte s časopisnim papirjem. Zalivajte ga s toplo vodo. Regrat kmalu odžene lepo rumene in mehke liste, ki so odlični za solato in pa za prikuhe.

Radič lahko silimo za domačo rabo kar v kuhinji. Navadno radič za siljenje izkopljemo že jeseni, vendar pa lahko to storimo tudi zdaj. V to svrhu posadimo radičeve korenine v zaboj, napolnjen z vrtno prstjo. Zaboj postavimo na temno pod ognjišče. Čez deset dni že zraste prvi pridelek.

Vso za siljenje primerno zelenjavo zalivajmo z mlačno vodo, da rastline prej odženejo. Najprimernejša toplota zanje je 15 do 20 stopinj Celzija nad ničlo.

sladkor tudi čebelarjem, ki so letos nanovo pristopili.

V zadnjih dveh zimah je mraz uničil pri nas mnogo sadnega drevja. Izredno hud mraz v januarju je napravil nedvomno veliko škodo na sadnem drevju. Zdaj še seveda ni mogoče ugotoviti, kolika je škoda v naših sadovnjakih, vendar smemo trditi, da je škoda še večja, kakor v zadnjih dveh zimah. Februarska številka »Sadjarja in vrtnarja« objavlja izpod peresa Frana Kafola številke o pozeblem sadnem drevju v zadnjih dveh letih. Škoda je v resnici velikanška, saj je pozeblo nad 50.000 jablan, okrog 20.000 hrušk, nad 10.000 češpelj, nad 6000 orehov, celo nad 21.000 žlahtnih kostanjev, mnogo breskev, marelic in višenj. Pisec pravi, da na tisoče dreves še hira, zlasti v krajih, kjer nimajo smisla za sadjarstvo. Zaradi tega je letošnja ostra zima še tem hujši udarec za naše sadjarstvo. Naši sadjarji pa niso malodušni. Vztrajno nadaljujejo svoje delo, pripravljeni na žrtve. Njihovo glasilo »Sadjar in vrtnar« redno izhaja tudi v novem letu ter nadaljuje izredno potrebno in koristno strokovno delo.

Kako je gospod Florjan zasnužil Gelico

Bila je debelušna in okrogla, črne lase je imela in temne oči in je bila stara komaj osemnajst let. Gledala je ravnodušno v svet in se je smehljala s čudnim smehljajem, ki ga ni mogel gospod Florijan Mecesnovec razrešiti nikdar, pa če si je še tako glavo belil in ugibal v svojih ponočnih in dnevnih mislih. Gospod Florijan Mecesnovec pa je bil doslužen uradnik in dolg in suh in je nosil na svoji visoki glavi okroglo, belo plešo. Štiridesetletnico svojega neplodnega življenja je bil praznoval tiste dni v svoji samotni hišici onkraj vasi. Pa mu je bila družica samo okrogla, precej visoka čutara, in gospod Florijan jo je objemal in izžemal, in oči so se mu zasolzele in v duši mu je bilo tako čudno in mehko, da se je čudil sam sebi.

Pogledal je na cesto in se je zgenil. Skočil je na noge in je stopil k oknu. Tam po cesti je stopala Gelica, počasi je šla, in gospodu Florijanu so se zasvetile oči, ko je zagledal njeno okroglo, debelušno postavbo. Naglo je zdrvel iz hiše, se naslonil ob leseno ograjo in čakal.

Prišla je mimo in se je ozrla za trenutek na gospoda Florijana. »O, dober dan, Gelica!« jo je pozdravil gospod Florijan. »Kam pa, kam tako naglo?«

Ni se ustavila. Glavo je okrenila, prav živo

se je nasmehnila s svojim čudnim smehljajem in je odvrnila prav kratko: »Naprej grem, da boste vedeli, gospod Florijan!«

In že je šla mimo in se ni okrenila več. Gospod Florijan je gledal za njo, dokler ni izginila tam za ovinkom. Potem pa je šel počasi v hišico in se je vsedel k svoji čutari in je praznoval nadalje svojo štiridesetletnico. A misli mu niso bile nič več zbrane. Vse so mu bežale nekam daleč, tja na cesto so bežale in so spremljale debelušno Gelico na njeni poti.

Gospod Florijan pa je nagibal čutaro, da so mu postala gladko obrta lica rdeča in mu je pokrila belo plešo svetel znoj. In je govoril na glas: »Zdajle je prišla v sosedno vas. V tetino hišo je stopila in sedi zdajle za mizo. Kos kruha otepa s svojimi zobki in žlobudra, o, tako lepo žlobudra. Niti angelci v nebesih ne znajo tako lepo žlobudrati, kakor zna samo moja Gelica... Čemu bi tajil, ti gospod Florijan? Ob svoji štiridesetletnici menda ne boš lagal in boš priznal, da si zaljubljen, prvič v svojem življenju zaljubljen. Zaljubljen prav v Gelico, ki zdajle otepa krajček kruha in žlobudra, da bi se lahko nadangeli učili s pridom od nje... O, gospod Florijan!

Gospod Florijan je zardel. V zadregi je pograbil čutaro in jo je nagnil visoko, vi-

soko, da je iztekla iz nje vsa tekočina. Potem pa je obsedel mirno in je gledal skozi okno na bele planine, ki so se dvigale onkraj zelenih gozdov proti modremu nebu. Solnce je bilo že zašlo in bele skale so žarele v večerni zarji.

Tedaj pa je udaril gospod Florijan nenadno s pestjo po mizi, da je odskočila prazna čutara. Zasmel se je in je rekel: »Nocoj že bo moja, moja kljub čudnemu posmehu. Jeseni pa bo svatba, da je še ni bilo take v tem gnezdu... Hej, videli bomo, gospod Florijan, če si res tak zajček, kakor te opisujejo ljudje. Boš videl, gospod Florijan!«

Pograbil je klobuk in je stekel na cesto. Hitel je in hitel, da mu je lil znoj s čela. Pa se ni ustavil prej, dokler ni srečal Gelice. Sredi ceste se je ustavil pred njo in jo je nagovoril: »Dober večer, Gelica! Počakal sem te, da te spremim, ker te bo nemara strah. Med potjo ti pa povem, da sem zaljubljen vate in bo zaradi tega jeseni naša svatba... Ali si slišala, Gelica?«

Zasmejala se je s svojim čudnim smehom in ga je premerila od nog do glave. Pa je odvrnila: »Bosa je ta, gospod Florijan! Vi ste gospod, a jaz kmetica. Vi ste velik kot cerkveni stolp, a jaz majhna kakor miš pod stolpom.«

A gospod Florijan se je zakrohotal. Iztegnil je svoje dolge roke, zamahnil je z njimi in jih je ovil Gelici okrog pasa. Naglo jo je dvignil, k sebi jo je pritisnil in jo je poljubil trikrat na deviška, rdeča ustna. Potem jo je postavil na tla in jo je prijel trdo za roko. »Tako,« je rekel prav mirno. »Da boš vedela, Gelica! Zdajle si postala moja nevestica. Jeseni pa bo svatba. Za roko te povedem skozi vas, da bodo vedeli vsi ljudje, da se imava rada... Tako, Gelica!«

In je stopil naprej in je vodil Gelico za roko s seboj. Gelica pa je strmela in z usten ji je izginil tisti čudni posmeh. Od strani je gledala na gospoda Florijana in se je skoro bala. Poizkušala je, da bi iztrgala svojo roko iz roke gospoda Florijana, a ves njen trud je bil zaman.

»Gospod Florijan!« je govorila vsa zmedena. »Kaj počenjate, gospod Florijan? Ali slišite?«

»Mir!« je velel gospod Florijan odločno. »Če nočeš, da te vodim za roko, te pa dvignem in te ponesem na rokah skozi vas.«

Prestrašila se je, glavo je povesila in je stopala molče kraj gospoda Florijana. Nočilo se je že in na cesti ni bilo skoraj nikogar. Dospela sta do Geličnega doma in tam se je Gelica ustavila. »Ne v hišo nocoj!« je govorila hlastno. »Samo nocoj ne, gospod Florijan, samo nocoj ne... Bodite usmiljeni!«

Sesedla se je na klop pred hišo in je sople naglo in nemirno. Gospod Florijan je sedel kraj nje in ji je ovil roko okrog vrata. »Saj nisem razbojnik, da bi vdiral ponoči v tuje hiše,« je odvrnil mirno. Toda zdajci se je sklonil in je dvignil Geličin rdeči obrazek. Začel jo je poljubovati, da ji je skoro sapo zaprlo. In je govoril hlastno in strastno: »Nocoj ne, Gelica! Toda jutri zjutraj, Gelica! Jutri zjutraj... Saj me imaš rada, Gelica? Tako rad te imam jaz! Veš, že dolgo, dolgo, Gelica!«

Gelica je dihala čedalje urneje, in da bi se rešila strastnih poljubov gospoda Florijana, je skrila obraz na njegovih prsih. In se je zasmejala, kakor se zasmije vsako dekle v taki uri in v takem položaju...

Do polnoči je slonel tisti večer gospod Florijan ob svoji čutari in je modroval in govoril na glas. Lica so mu bila vsa rdeča in pleša vsa potna. To pa ni bilo čudno, saj se je gospod Florijan že zdaj pripravil na jesensko svatovanje... J. V.

NERAZUMLJIVA ZADEVA

Pred prejšnjo vojno se je sprehajal star Dunajčan po dunajskih ulicah s svojim petletnim sinkom.

Naenkrat se je zaslišal močan strel.

»Kaj je to?« je vprašal sinko preplašen.

»Nič hudega,« je odvrnil oče, »roditel se je princ.«

»No, kaj prinčev rojstvo povzroča tak ropot?« se je začudil sinko.

Živa in mrtva

Roman

»Toda, gospa Opravilova!« je v zadregi zaklicala Irena. »Pojdite v posteljo, morali bi se odpočiti.«

Opravilova »e je vsa besna vzravnila:

»Gospa želi, naj grem v svojo sobo? In kaj potem? Le pojdite k svojemu možu in mu povejte, da sem Vas žalila! Pritožite se mu, kakor ste se mu takrat, ko je bil tu Faber.«

»O tem mu nisem rekla niti besedice!«

»To je laž! Kdo drugi bi mu mogel to povedati? Nihče drugi ga ni bil videl. To sem Vam morala plačati. Vam in njemu. Naj »e le muči! Ne sme več skozi moja vrata, je rekel Vidite, da je še vedno ljubosumen nanjo. Zdaj vidite, da je ni pozabil.«

»Molčite, ničesar več nočem slišati!« se je branila Irena. Opravilova pa jo je zgrabila za roke in zašepetala:

»Vse je zaman, nikoli ne boste zmagali. Še vedno je tu, čeprav mrtva. Čemu ste torej še tu? Čemu ne odidete? Nihče Vas tu ne bo pogrešal. Ne more pozabiti nje, svoje prve žene. Spet hoče biti sam z njo v »voji hiši. Vi, Vi bi morali biti mrtvi in ležati v grobu, ne ona!«

Potiskala jo je proti odprtemu oknu.

»Poglejte dol!« je šepetala. »Tako preprosto je to, kaj ne? Čemu ne skočite? Ne bo Vas bolelo. Zlomili si boste vrat. Najlažja in najhitrejša smrt. Čemu ne poskusite?«

Gosta, vlažna megla je legala v sobo. Irena »e je krčevito oprijemala okenskega okvira.

»Ne bojte se,« je dejala Opravilova. »Ne bom Vas vrgla dol. Skočite sami. Kakšen smisel ima Vaše življenje v Dubravici? Niste srečni. Gospod Paštrovič Vas ne ljubi. Čemu torej sploh živite?«

Pred oknom ni bilo ničesar razen goste, sive megle.

Če bi skočila, bi si zlomila vrat. Takoj bi bilo vsemu konec. In Andrej je ne ljubi, hoče biti spet sam z Rebeko.

»Skočite!« je šepetala tik nje Opravilova. »Skočite, ne bojte se!...«

Zaprta je oči. Megla ji je lezla v nosnice, čutila jo je na ustnih. Dušila se je, kakor bi bila imela glavo pokrito z odejo. Pozabljala je, da je nesrečna in da ljubi Andreja. Pozabljala je Rebeko. In kmalu, kmalu ji ne bo treba na nič več misliti...

Izpustila je okenski okvir in globoko vzdihnila, ko sta se zid in zrak nenadno stresla in se je od morja zaslišal močan pok.

Odprla je oči in začudeno pogledala Opravilovo. Tedaj se je že zaslišal drugi in tretji pok.

»Kaj je to?« je topo vprašala. »Kaj se je zgodilo?«

Pritisk roke gospe Opravilove na njenem ramenu je popustil. Gledala je skozi meglo pred oknom in rekla:

»To so rakete. V zalivu je najbrž kakšna ladja v nevarnosti.«

Napenjal sta sluh in napeto gledali skozi meglo proti zalivu. In že sta zaslišali nagle korake, bežeče pod oknom.

Bil je Andrej. Nista ga videli, a slišali sta njegov glas.

»Sedi na suhem in se ne more premakniti,« je pripovedoval. »Videl sem jo, kako je zaplula v zaliv in se nasukala na skali. Izgubili so orientacijo v tej gosti megli. In tu je voda tako plitva, da je ne bodo spravili stran. Recite v kuhinji, naj pripravijo kaj za pod zob za ljudi na ladji in telefonirajte v pisarno Franku, kaj se je zgodilo. Jaz pojdem nazaj k zalivu, morda me bodo potrebovali. In prinesite mi cigarete!«

Gospa Opravilova je stopila od okna.

»Morava dol,« je rekla. »Pazite na roke, zaprla bom okno. Pripravili bomo hladno kosilo, tako da bo vseeno, kdaj pridete.«

Irena jo je gledala nerazumevajoče in brez misli šla za njo iz sobe.

»Če boste videli gospoda Paštroviča, mu povejte, prosim, da bo za ponesrečence z ladje vse pripravljeno.«

Potem je Opravilova odšla po drugih stopnicah dol in pustila Ireno samo. Irena je počasi šla po stopnicah in v glavi ji je bilo prazno in pusto, kakor bi se bila pravkar prebudila iz dolgega spanja. Spodaj pred salonom je srečala Frica.

»Gospod je bil pravkar tu, milostiva,« ji je zaklical Fric. »Vrnil se je k zalivu, pravi, da se je neka ladja nasukala.«

»Da, Fric,« je odvrnila Irena.

»Ste slišali rakete, milostljiva?«

»Da, slišala sem jih.«

»Če hočete dohiteti gospoda, milostljiva, pojdite skozi park; komaj pred dvema minutama je bil tu.«

»Hvala vam, Fric.«

Šla je na teraso. Megla se je začela dvigati. Ozrla se je po hiši, na okno, pred katerim je malo prej stala. Kako visoko se ji je zdaj zazdelo to okno! Izpreletela jo je vročina. V glavi se ji je zavrtelo. Vrnila se je v vežo in poklicala Frica.

»Ne mislite si ničesar hudega o meni, Fric, a prav rada bi popila čašico žganja.«

»Izvolite, milostljiva.«

Fric ji je prinesel konjak. Šele zdaj ji je prišlo na misel, da Andrej ni odšel. Bil je le na sprehodu. Bil je živ in zdrav. Popila je žganje in počasi krenila skozi park proti zalivu. Poldne je že minilo in megla se je bila malone že razkadila.

Na bregu je bilo dokaj radovednih gledalcev. Andreja ni bilo med njimi. Pač pa je Irena zagledala Franka, ki se je živahno pogovarjal s stražnikom. Zagledal jo je in ji pomahal z roko.

»Ste tudi Vi prišli gledat to komedijo, gospa Paštrovičeva?« jo je smeje vprašal, ko je prišla bliže. »Dvomim, da bomo mogli ladjo spraviti z mesta.« In pokazal je na veliko jadrnico, ki je žalostno čepela v morju.

»A kaj bodo napravili?«

»Naiprei bodo spustili potapljača v morje, da pogleda, ali nima ladja zlomljenega hrpta.«

Potapljač je že sedel v sivem motornem čolnu kraj nasukane ladje.

»Takoj ga bodo spustili dol,« je rekel stražnik.

»Kje je Andrej?« je vprašala Irena Franka.

»Odbeljal je ranjenega mornarja k zdravniku, tik preden ste prišli Vi.« ji je odvrnil.

Ljudje so se začeli počasi razhajati.

»Mislim, da se zdaj ne bo nič več zgodilo. Nima smisla, da stojimo tu in čakamo,« je rekel Frank. »Pošteno sem že lačen.«

Irena ni odgovorila. Neodločno jo je pogledal in vprašal:

»Kaj boste delali Vi, gospa?«

»Malo bom še ostala tu,« je odvrnila. »Radovedna sem, kdaj se bo prikazal potapljač.«

Hotela se je pač izogniti družbi s Frankom, hotela je ostati sama, z ljudmi, ki jih ni poznala.

»Ničesar ne boste več videli, gospa. Ali ne bi hoteli z menoj h kosilu?« jo je povabil Frank.

»Ne, Frank, res ne...«

»Dobro,« je dejal. »Če bi me potrebovali, veste, kje me najdete. Vse popoldne bom v pisarni.«

Irena je sedla na skalo ob vodi. Ljudje so prihajali in odhajali. Morje je bilo gladko in jasno kakor zrcalo. Čedalje več čolnov je bilo na vodi. Potapljač se je prikazal iz vode in takoj spet izginil pod površino. Ure so počasi minevale. Bila je že tri, ko je Irena vstala in šla dalje proti šumici, kjer ni bilo nič ljudi. Tam je bilo vse tiho. Ob vodi je zagledala norca, ki ga je bila že prej večkrat srečala v tem zalivu. Ponudil ji je polže, ki jih je držal v rokah.

»Ste videli ladjo?« je vprašal.

»Da, nasukala se je.«

Nerazumevajoče jo je pogledal in rekel: »Da, ta je dobro spravljena tam doli, nikdar več se ne bo vrnila.«

»Koga?«

»Morda jo bodo pozneje, ko bo plima, lahko potegnili s skale,« je dejala Irena.

»Zdrobila se bo tam, kjer je,« se je zarežal norec. »Ne bo padla na dno kakor kamen, kakor ona mala. Ribe so jo že požrle, kajne?«

Pokazal je s prstom na morje: »Njo, ono drugo...«

»Ribe ne jedo ladij, Beno.«

»Kaj?« je vprašal norec in jo pogledal s svojim toplim pogledom.

»Domov moram, zbogom, Beno!«

Odhitela je skozi gozd in po ozki, vijugačji se stezi proti gradu. V jedilnici je bila miza že pogrnjena. Pozvonila je in prišel je Robert.

»Je bil moj mož že doma?« je vprašala.

»Da, milostljiva, gospod je prišel že ob dveh, se hitro najedel in spet šel. Vprašal je, kje ste vi.«

»Ni nič povedal, kdaj se vrne?«

»Ne milostljiva.«

Bila je lačna, a jesti ni mogla. Prosila je Roberta, naj ji prinese čaj v knjižnico. Prinesel ji je čaj in kolačke. Ko je srečala že tretjo skodelico, je Robert znova potrkal.

»Ali se gospod Paštrovič še ni vrnil, milostljiva?« je vprašal.

»Ne, Čemu vprašate? Ali ga kdo išče?«

»Da, milostljiva, pravkar je telefoniral pristaniški nadzornik in vprašal, ali lahko pride takoj sem, ker bi rad nekaj važnega povedal gospodu.«

»Povejte mu, naj okoli pete ure še enkrat kliče.«

Robert je šel, a se je takoj vrnil.

»Milostljiva, gospod nadzornik vprašuje, ali bi lahko govoril z Vami. Pravi, da je nekaj zelo važnega.«

»Seveda, naj kar pride. Ali ima avto?«

»Mislim, da ga ima.«

Čez dobro četrt ure je bil pristaniški nadzornik že v Dubravici.

»Žal mi je, gospod nadzornik, da mojega moža ni doma,« je rekla Irena, in mu ponudila roko.

»Nekaj zelo važnega moram povedati gospodu Paštroviču, a sam ne vem, kako naj to napravim,« je v zadregi odvrnil nadzornik.

»In kaj je to, gospod nadzornik?« je vznemirjeno vprašala Irena.

»Verjemite mi, milostiva, zelo nerad govorim o tem, tako z vami kakor z gospodom soprogom. Ne vem, kaj bi dal, da mi ne bi bilo treba vznemirjati Vas in gospoda Paštroviča. Vsi ga imamo tako radi, saj je plemenit človek kakor malokdo, in vsem nam je od srca hudo, da ne moremo pustiti preteklost tam, kjer je.«

Utihiil je, se ozrl po sobi, nato pa je nadaljeval šepetaje, kakor bi se bal, da ga ne bi slišal kak nepoklicanec:

»Kakor veste, smo poslali potapljača v morje, da bi preiskal ladjo, ali nima morebiti kakšne luknje v trupu. On pa je našel na dnu tik ladje čoln, čisto nepoškodovan in prevrnjen na bok. Potapljač ga je seveda takoj spoznal — bil je to čoln pokojne gospe Paštrovičeve.«

Prvi Irenin občutek je bil hvaležnost, da Andreja ni doma in da ni slišal nadzornikovih besed.

»Zares neprijetna reč,« je rekla počasi. »Ali mora moj mož izvedeti za to, gospod nadzornik? Ali ne bi mogli pustiti čolna tam, kjer je?«

»Nisem Vam še povedal vsega, milostiva. To bi prav gotovo tudi storili, če ne bi bil prišel potapljač pri natančnejšem pregledu čolna do presenetljivega odkritja. Vrata kabine so bila tesno zaprta, prav tako tudi vsa okenca. Potapljač je razbil eno okence s kamnom in pogledal v kabino. Bila je polna vode, sicer pa nepoškodovana. Tedaj pa so se mu od groze naježili lasje.«

Nadzornik je umolknil in spet pazljivo pogledal po sobi.

»Na tleh kabine je ležalo truplo,« je šepetal, »seveda že vse razpadlo, vendar ni bilo dvoma, da je bilo to človeško truplo. Potapljač je jasno razločil glavo in ude. Takoj se je dvignil in mi prišel povedat, kaj je našel. Zdaj boste pač razumeli, milostiva, da moram govoriti z Vašim možem.«

(Dalje)

Hitro nekaj italijanščine

Errore d'un contadino

Un contadino portò un giorno un canestro pieno di pere al castello d'un gran signore. Sulla scala egli incontrò le due scimmie del gentiluomo, vestite come fanciulli. I loro abiti erano bellissimi; avevano inoltre una piccola spada ed un cappello. Questi ridicoli animali si gettarono sul canestro del contadino. Il quale rispettosamente si levò il cappello e si lasciò tranquillamente prendere una buona parte delle sue pere.

Quando il signore vide il canestro mezzo vuoto, domandò al contadino: «Perché non avete riempito il paniere?»

«Illustrissimo,» rispose il poverino «il paniere era pien pieno, ma i cari di Voi figli l'hanno vuotato a metà. Essi trovarono le mie pere a loro gusto ed io spero che faranno loro buon pro.»

Prevod: Zmota nekega kmeta. Neki kmet je neki dan prinesel košaro, polno hrušk. v grad velikega gospoda. Na stopnicah je srečal dve plemičevi opici, oblečeni kakor otroka. Njuni obleki sta bili zelo lepi, razen tega sta imeli po en majhen meč in klobuk. Ti smešni živali sta se vrgli na kmetovo košaro, ki si je spoštljivo snel klobuk in si je mirno pustil vzeti dober del svojih hrušk.

Ko je gospod videl košaro na pol prazno, je vprašal kmeta: »Zakaj niste napolnili košare?»

»Prevzvišeni,« je odgovoril ubožec, »košara je bila čisto polna, toda ljuba vaša sinova sta je izpraznila do polovice. Ona sta našla moje hruške po svojem okusu (dobesedno prevedeno) in jaz upam, da jim bodo dobro teknila.«

Razlaga besed: l'errore=zmota, pomota, napaka; il contadino=kmet; portare=prinesti, nositi (portò je tretja edninska oseba dovršnega preteklega časa; glejte zadnjo in predzadnjo vajo); il canestro=košara; pieno=

poln; la pera=hruška (il pero=hruška kot drevo); il castello=graščina, grad; gran=velik (skrajšano od grande); la scala=stopnice; egli=on; incontrare=srečati; la scimmia=opica; il gentiluomo=plemič; vestito=oblečen; come=kakor; il fanciullo=otrok; loro=njim, njihov ali njun (v pomeni »njihov« ali »njun« se ne sklanja, temveč ostane zmerom nespremenjen); l'abito=obleka; inoltre=razen tega; piccolo=majhen; la spada=meč; il cappello=klobuk (podobna beseda z enim p in z ozkim naglasnim e — capello pomeni lasje); ridicolo=smešen; l'animale=žival; gettare=vreči (gettarsi=vreči se); il quale=kateri, ki (navadno se rabi oziralni zaimsek che=ki) rispettosamente=spoštljivo (rispettosamente=spoštljivo; kakor smo že navedli, se prislav tvori s pripojitvijo končnice -mente na žensko obliko pridevnikov na -o, -a, a pri pridevnikih, ki se končujejo na -e, se e odbije in pristave -mente); levare=vzdigniti (levarsi il cappello=odkriti se; dobesedno: vzdigniti si klobuk); lasciare=pustiti, tranquillo=miren; prendere=vzeti; la parte=del; vedere=videti (vide=tretja edninska oseba dovršnega preteklega časa; spregatev je nepravilna, toda o tem pozneje); mezzo=pol; vuoto=prazen; domandare=vprašati (s tretjim sklonom; torej domandare al contadino); perchè=zakaj; riempire=napolniti (hai riempito=druga edninska oseba sestavljenega preteklega časa); il paniere=košara (pomeni isto kako il canestro); illustre=slaven, prevzvišen (illustrissimo=zelo prevzvišen; rispondere=odgovoriti (rispose=tretja edninska oseba dovršnega preteklega časa); il poverino=ubožec; pien pieno=čisto poln, do vrha poln; vuotare=izprazniti; a metà=na polovico, do polovice; trovare=najti; il gusto=okus; sperare=upati; che=da, ki; fare=storiti (fare buon pro=dobro tekiniti, tekiniti).

Dečka razseka v kose in ga spet obudi v življenje

Tej čudodelni umetnji indijskih fakirjev ne pridejo do dna

O indijskih fakirjih in njihovih čudodelstvih smo pred kratkim že pisali. Nedvomno so fakirske umetnije nekaj, kar zasluži veliko pozornost. Najbolj znano njih čudodelstvo je umetnja z vrvjo. Fakirji, ki kažejo svoje umetnije na cestah in trgih, imajo zmerom lepo število gledalcev, med katerimi tudi ne manjka belcev.

Umetnja z vrvjo obstoji navadno v tem, da prinese fakir s seboj vrečo in dolgo vrv. Spremlja ga deček, ki igra pri tem važno vlogo. Množica se kaj hitro zbere okrog fakirja, ki začne nato svojo umetnijo. Nekaj časa mrmra fakir svojo čarobno molitvico, nato pa vrže vrv v zrak. Proti pričakovanju vidijo vsi gledalci, da je vrv obvisela v zraku kakor kak tanek, zelo dolg drog. Nato začne plezati deček po vrvi navzgor in pleza toliko časa, da gledalcem izgine izpred oči. Nato spleza za dečkom še fakir, ki nosi s seboj meč. Tudi ta izgine visoko pod nebom gledalcem izpred oči. Kmalu zatem čujejo gledalci strašno kričanje, ki doni z neba in vidijo kako padajo deli z mečem razsekane trupla na zemljo. Fakir pripleza zatem nazaj na zemljo, pokrije ostanke dečkovega trupla z riuho, zamrmra nekaj čarovnih izrekov in izpod rjuhe se prismeje deček zdrav in vesel.

Znanstveniki so si na jasnem, da je edina pravilna razlaga za ta dogodek hipnoza. Ne morejo pa razumeti na kakšen način more vplivati fakir tako enotno na stotine najrazličnejših gledalcev, ki vsi prepadeni zasledujejo dogodke, ki se odigravajo pred njimi.

Doslej še ni znan primer, da bi le en sam Evropec med vsemi drugimi gledalci ne videl istega, kar se zdi vsem drugim, da vidi. Zato so poskusili s fotografiranjem. Fotografska plošča in aparat se ne dasta hipnotizirati in ta dva morata pokazati resnico. Številne fotografije, ki so jih ob takih priložnostih napravili, ne kažejo niti vrvi, niti plezajočega dečka ali fakirja, kaj šele razsekano dečkovo truplo. Na sliki je videti le gledalce, ki razburjeni gledajo v zrak ali v fakirja, medtem ko ta sedi na tleh in uganja svojo umetnijo.

Zanimivo je nadalje dejstvo, da kažejo fakirji to umetnijo le v Indiji, češ da jih zapuste potrebne moči, če pridejo z domače zemlje. To umetnijo so Evropci prvokrat videli v Indiji že l. 1348. Znana je torej Indijcem najmanj že 600 let. Čudno pa je to, da vsa naša znanost s svojimi čudovitimi sredstvi ne more razjasniti to gotovo preprosto spretnost.

Pred leti je umrl v Londonu neki Arnold de Biere, ki je že znal posnemati indijsko umetnijo z vrvjo. Na žalost pa je umrl, ne da bi bil komu povedal, v čem obstoji čudodelstvo z vrvjo. De Biere so imenovali »kralja vseh čarovnikov«. Znan je postal zlasti zato, ker je razkrinkal nešteto slavnih sleparjev, sleparskih medijev in drugih takih zlikovcev. Imel je tak dar opazovanja, da je vsako umetnijo, če jo je le nekajkrat videl, ponovil sam in čisto celo boljše kakor dočnik, ki si jo je izmislil.

Pazi posreduje med zakoncema

Pazi je žalosten. Zelo žalosten. To imaš od tega, če prideš v družino, in od tega, da svoje pasje srce navežeš na človeka!

Res, kaj takega doživiš samo pri ljudeh! Gotovo, tudi psi se prepirajo. Pravijo, da se to dogaja celo v najboljših pasjih rodbinah. Takrat malo zarenčiš in zalajaš, včasih tudi okolješ, a s tem je zadeva končana.

Toda ljudje so zmožni, da se po cele dneve kujajo. Tako kakor zdaj njegov gospod in njegova žena. V takem loku se ogibljeta drug drugega, kakor sicer samo pes in mačka. A zakaj neki? To je prav tisto nerazumljivo! Da, če bi že šlo za klobaso ali kake mastno kost! Kaj takega bi s pasjega stališča še razumel. Take reči res privedejo do resnih sporov.

Toda ljudje se prepirajo iz čisto nerazumljivih razlogov. Tako na primer si žena želi novo obleko. Gospod pa ji noče kupiti. Zakaj žena tako nujno potrebuje novo obleko. Pazi seveda ne razume. Njemu se že v stari obleki zdi očarljiva, da bi jo kar z repkom omigal.

Zakaj ji gospod ne kupi obleke. Pazi še manj razume. Če si katera izmed njegovih pasjih družic zaželi kosti, ji jih pač preskrbi, pa če bi ji jih moral ukrasti. Taka je pač zadeva, kadar ljubiš!

Zdaj gospod in gospa zaradi te neumne obleke že cele dneve ne govorita kakor samo najpotrebnejše. Pa še to samo takrat, kadar stopi kuharica iz kuhinje v sobo. A najhujše je to: nič več ne veš, čigav prav za prav si. Če te pokliče žena, ves srečen priskočiš, pa te že gospod nadere: »Ali greš k meni, Pazi!« Če te pa gospod pokliče, zarobanti žena: »Sem pojdi, nesnaga!« Od tega večnega tekanja sem in tja postaneš še živčen...

Gospod in gospa sedita pri kosilu. Ne govorita nič razen »da' in »ne'. Saj človeka še tekmine! Tako ne more več dalje. To je res pravo pasje življenje!

Pazi sklone napraviti temu konec. Pravkar sta gospod in žena ostala od kosila. Gospod se kratko poslovi in hoče iz sobe. Tedaj pa skoči Pazi k ženi, se vzpne nanjo in jo začne vleči proti gospodu. Če si noče raztrgati krilo, a to se ne sme zgoditi, ker nove obleke tako ne dobi, mora žena popustiti. Pazi namreč ne popusti.

Gospod začuden obstane. Kaj na to pomeni? Tedaj skoči Pazi k njemu, ga popade za hlače in ga začne vleči k ženi.

Zdaj se oba spogledata. Počasi začenjata razumeti. Pazi si oddahne. No, dovolj dolgo je trajalo. Taki so ljudje! Ali moreš kaj več zahtevati od njih?

Na mah se začneta gospod in žena smejati. Kjer pa se začneta dva človeka, ki sta se prej prepirala, smejati, je mir že na pol v hiši. Boječe iztegne gospod roko, plašno položi žena svojo vanjo. Od stiska roke do poljuba pa je le kratka pot, posebno če človek še ni dolgo poročen.

Pazi je legel v kot. Truden je od velikega dela.

Toda preden zaspi, je še čul, kako je žena, tesno privita k gospodu, šepetala:

»Veš, nova obleka mora biti zadaj daljša ko spredaj, kaj ne možek?«

Zakaj mora biti zadaj daljša ko spredaj, nad tem pa si Pazi ne razbija glave, zakaj to presega njegov pasji razum...

KVARTOPIREO

Gašper igra hazardno igro in ima tudi čudovito srečo. Hudobni jeziki seveda trde, da Gašper rad slepari pri kartah.

Nedavno je spet igral v drugem nadstropju z ljudmi, ki niso bili tako neumni, kakor bi jih on rad imel. Zato so ga že v teku desetih minut zalotili pri sleparstvu.

Hudi, kakor so bili, so Gašperjevi kvartopirski sodrugi popadli Gašperja ter ga vrgli po stopnicah, da se je siromak precej potolkel, preden se je iz drugega nadstropja priotalil do tal.

Tako ga je na tleh našel vzdihujočega Melhijor.

»Vidiš, Gašper,« mu je dejal, »ali ti nisem zmerom svetoval, da ne igraj tako visoko.«

Drvarja Janeza življenje in smrt

Vaška zgodba

Janez je bil drvar. Bil je majhne in šibke postave, majhne in okrogle glave, ki je bila natakljena na čisto tenek vrat. Čeprav mu je že peti križ lezel na grbo, je bil še vedno samec. Večkrat se je ženil tu in tam, seveda, kadar je bil čisto natreskan, pa vselej mu je spodletelo. Prav nič čudno se nam ne bo zdelo, da ni imel sreče pri dekletih, če ga malo od blizu pogledamo. Zaradi njegove šibke, skoro otroške postave bi se ga morda še katera usmili, če bi ne imel večje in grše napake: bil je namreč strasten pijanček. Nikdar se ni držal božje zapovedi, da je treba šest dni delati in šele sedmi dan počivati. Janez je delal vedno samo štiri dni v tednu, tri dni v tednu pa je pil. Sobota je bila že njegov praznik. Vsako soboto zjutraj je šel v bližnji trg po plačo. Potem se je zavlekel v zakotno gostilno in pil do torka. Kadar ga je premagal alkohol, se je naslonil na mizo in zaspal. Ko se je prebudil je spet pil.

Cerkev je zamenjal z gostilno

Bila je velika nedelja. Čeprav je bilo še zgodaj zjutraj, je Janez že izpraznil tri osminke žgane pijače. Može, ki so hiteli k jutrnji maši so se oglašali v gostilni. Vsak ga je izpil merico in šel v cerkev. Pa je stopil neki mož k Janezu in mu rekel: »Veš kaj, Janez, danes je tako velik praznik, vsak pošten kristjan gre v cerkev, ti pa kolovratiš okoli kakor izgubljena ovca. V cerkev bi šel, v cerkev, grdo ba grda.«

»No, pa v cerkev,« se je muzal Janez, »da ne boste mislili, da sem tako slab. No, pa grem v cerkev.«

In res je z vihrajočimi koraki odkolovratil proti cerkvi. Zadnja klop pod korom je bila še prazna. V to klop se je zavlekel in se pomaknil čisto do zida, da bi imeli še drugi prostor. Nekaj časa je bulil z malimi očmi po cerkvi, pa kmalu ga je zmoglo, naslonil je glavo na klop in trdno zaspal.

Gospod so pravkar brali sveti evangelij. V cerkvi je vladala tišina. Tedaj se je Janez prebudil, vzdignil malo glavo in glasno vprašal: »Kaj pa je?«

Vsa cerkev se je ozrla nazaj. Janez pa je mirno spal naprej. Začela se je sveta maša. Na koro so se oglasile orgle, pevci so zapeli: »Zveličar naš je iz groba vstal.«

Janez se je spet prebudil, z nogami zacepetal po tleh, skočil pokoncu, obe roki ponesel pred usta in glasno, kakor znajo drvarji zavriskal: »Ju ju juhuu! Ala, birt, prinesi ga še en liter.«

Zdaj je Janez kar po zraku zletel iz cerkve. Ko se je zunaj pobiral s tal, je sam s seboj govoril: »Če ne greš v cerkev, ni prav, če greš, te pa ven vržejo.« Na jezo je šel spet v gostilno pit.

Kako se je Janez oženil

Janez je bil spet v drči in spuščal les v dolino. Ob vznožju hriba je stala lepa domačija, na kateri je gospodarila šestdesetletna vdova Neža. Imela je že bolj priletno dekle in pastirja. Ti trije so obdelavali posestvo, ki se je razprostiralo na lepi ravnini okrog hiše. V hlevu je stalo vedno po šest glav živine. Neža je bila čisto mirna in krotka ženska. Prepira pri tej hiši niso poznali.

Janez se je že ves dan oziral s hriba v to prelepo domačijo. Kaj če bi poskusil? Zvečer, ko je Neža pripravljala večerjo, je vstopil Janez. »Bog daj, Neža, če imaš kaj pijače, jo prinesi, sem zelo žejen.«

Kmalu je stal pred njim polič jabolčnika in polovica hleba kruha je bila zraven. Zdaj, se je Janez postrani naslonil na mizo, iztegnil roko in rekel: »Če me maraš, Neža, pa mi sezi v roko.«

Neža je segla in zadeva je bila v redu.

Dva dneva pred poroko pa je Janez v poročni obleki izginil. Svatje so prišli, ženina pa nikjer. Šli so ga iskat. Nedaleč od doma so ga našli ležečega v travi. Dolg slinast polž mu je čepel na ovratniku. Precej dolgo je bil moral že tu ležati, kajti polž mu je bil s slinami naslikal že cel zemljevid na suknji.

Dosti so imeli doma dela z njim, da so ga spet malo spravili v človeško obliko. Ko so ga gospod v cerkvi vprašali, ali z dobro premišljeno voljo jemlje nevesto Nežo v zakon, je odgovoril: »Jaz nič ne vem, vprašajte Nežo.«

Njegov tovariš ga je od zadaj sunil z roko v rebra in mu zašepetal na uho, kako naj odgovori. Ko so ga gospod drugi vprašali, ga je njegov tovariš še močneje dregnil pod rebra in mu zašepetal na uho: »Janez, hočeš požirek žganja?«

»Hočem,« je rekel Janez.

Po poroki so jo krenili v gosdino. Tu se je počutil Janez kakor v nebesih.

Zvečer je spet izginil Povsod so ga iskali in nikjer ga niso mogli najti. Nevesta je morala iti sama domov. Čez teden dni pa je prikolovratil še Janez. Odslej naprej pa ni Janez imel samo treh praznikov na teden, temveč vsak teden sedem praznikov.

Pet repov je že izginilo iz hleva. Edina liska je še samevala v njem.

Nekega dne pa je Janez hudo zbolel, ves zabuhel je bil v obraz. Zdaj je šlo z Janezom h kraju. Poslali so po gospoda, da bi ga sprevidel. Na vse načine so ga nagovarjali, da bi se spovedal grehov, Janez pa jih ni razumel. »Reci, Janez, vsaj eno krščansko besedo,« so rekli gospod.

»Šnops,« je še rekel Janez in umrl.

Na mrtvaškem odru je strašil

Položili so ga na mrtvaški oder. Iz vse bližnje okolice so ga ljudje hodili kropiti, kakor je to že star običaj. Bilo je že drugi večer, ko je bila soba, v kateri je ležal mrlič, polna kropilcev. Starejši so posedali po peči in okrog peči, mlajši pa po klopih in stolihi. Nihče se ni zmenil za mrtveca, ki je mirno ležal na odru.

Moralo je biti že blizu polnoči, ko je nekaj zaškripalo. Vse oči so se naglo uprle v mrtveca in groza se je polastila vseh: Nogi sta bili zdrsnili vsaka po eni strani z odra, gornji život se je dvignil in mrtvec je sedel na odru. Z malo odprtimi očmi je škilil po sobi.

Grozen krik je pretresel vso hišo. Vse je drlo k vratom, vsak je hotel biti prvi zunaj. Naenkrat je bila hiša prazna, edino mrlič je mirno sedel na mrtvaškem odru. Dve svečki sta trepetaje goreli ob njem. Daleč na polju so se prvi ustavili fantje, k njim so pribеžali še drugi in se trdno držali drug drugega. Nihče se ni upal bežati na svoj dom. Vsi so zdaj s strahom gledali proti hiši, kdaj se bo pojavil mrtvec. Dolgo so tu stali in trepetali, pa ni nič bilo.

Pa se je oglasil najbolj pogumen fant: »Kaj stojimo tu, pojdimo gledat, kaj je.«

In res so se počasnih korakov začeli pomikati proti hiši. Drug drugega so rinili naprej, nihče ni hotel biti prvi. Zdaj so se prerili tako blizu hiše, da so skozi okno lahko videli v sobo.

»Ali ga vidiš?« so šepetali drug drugemu.

»Vidim,« je rekel eden. »Ali še sedi?« so vpraševali bolj zadnji.

»Se,« so odgovarjali prvi.

Pa se je spet oglasil najpogumnejši fant šetrupterske fare Cebalov iz Drage:

»Vsi ostanite zunaj, sam pa pojdem v sobo,« je rekel, »da vidim, kaj je. Petdeset živih takih Janezov se ne bojim, pa se bom tega mrtvac bal! Samo naj se me dotakne, pa ga bom takoj zagnal ob tla.«

Stopil je v sobo. Mrtvec je mirno sedel kakor poprej. Cebalov je stopil čisto k njemu, ga prijel za ramo in rekel: »No, kaj je Janez?«

Mrtvec se ni zganil. Zdajci je fant zagledal na tleh trak, s katerim je imel mrlič zvezane noge. Takoj mu je postalo jasno, kaj je bilo vzrok, da se je mrlič usedel. Trak, s katerim je imel zvezane noge, je bil slab. Mrlič pa je močno otekal. Trak ni mogel zdržati sile, zato se je pretrgal in obe težki nogi sta zdrknili ob odru. Ker je bilo truplo čisto trdo, so noge, ki so zdrknile navzdol, dvignile gornji del života. Šele, ko je mrliča spet položil nazaj, so se drugi upali v sobo. Močneje so mu zvezali noge in strah je bil pri kraju.

Še en strah

Medtem ko so ti prebili tako velik strah, je šetrupterske, Postajčane in Vrhovce strašil drug strah. Pogrebci, ki bi morali drugi dan nesti Janeza k večnemu počitku, so se zvečer napotili k fari po nosilke, rakev, svetilko in kar je za pogreb potrebno.

Že med potjo so se izmislili, kako bi šetrupterske malo postrašili. Ko so si preskrbeli vse potrebno, so zanesli vse skupaj pod neki kozolec, sami pa šli v bližnjo gostilno k Prahu na en štefan. Spili so ga pa nekaj več.

Ko je na zemlji ležala že trdna noč, so se poslovlili in šli. Rakev so trdno privezali na nosilke, v svetilki so prižgali svečo. Tiho so dvignili nosilke na rame, glave sklonili čisto na prsi; enako je storil tudi deček spredaj, ki je nosil križ in svetilko. In tako se je tiho pomikal nočni pogrebni spreved naprej.

Ljudje, ki so srečovali ta nočni spreved, je prešinjala groza, kajti pogrebci tega spreveda so bili brez glav.

Ženske so na podlagi teh prikazni prerokovale nesrečo, ki se je res drugi dan tudi zgodila. Rakev je namreč na hribovitem potu zdrknila nosilcu iz rok in enega nevarno poškodovala.

Tako je bil pokopan Janez, ki je v življenju napravil toliko reči narobe in je še ob smrti strašil ljudi.

Aleksander

Gospodarica odločuje

Berač je prišel v hišo in prosil za miloščino. Voditeljica gospodinjstva, ki je na Japonskem zmerom tašča, je bila odsotna in doma samo snaha, ki je berača zavrnila. Berač jo je mislil odriniti s kislim obrazom od hiše prav v trenutku, ko je prijadrala tašča domov.

»Zakaj greš s tako razočaranim obrazom od nas?« je vprašala tašča berača.

»Ker me je vaša snaha nagnala,« je odvrnil berač.

»Tako,« je vzkliknila tašča, rdeča od jeze, »odkod si je vzela pravico iz moje hiše odganjati ljudi? Jaz sem tu gospodarica in ne ona. Vrni se, starček, in se ne daj tu od nikogar zapoditi! Gospodarica hiše je tu edina, ki reče 'da' ali 'ne'.«

»Vi ste poosebljena dobrotljivost!« je besedoval berač in veselo cmokajoč sledil tašči v hišo. Tašča je poklicala snaho in jo vprašala, ali je res zavrnila berača. Snaha je priznala resnico in se čudila, zakaj ima tašča naenkrat toliko sočutja z berači.

»Nesrečnica,« je rekla tašča, »kako se upaš pognati od hiše berača, ko veš, da sem jaz tu gospodinja in da sama odločujem, ali naj se kaj daruje ali ne!«

»Poslušaj, starček,« je nadaljevala obrnjena proti beraču, »jaz, gospodarica v hiši, ti sporočim, da ne dobiš miloščine. V bodoče se ne daj odgnati od nikogar drugega kakor od mene. Zdaj pa izgini!«

ZAMIŠLJENI SODNIK

Sodnik v Ameriki, ki je bil zelo raztresen, je moral izvršiti civilno poroko.

»Ali hočete tega človeka za moža?« je vprašal nevesto, ki je odločno prikimala.

»No,« se je obrnil sodnik do ženina, »in kaj lahko vi navedete v svojo obrambo?«

BOJAZLJIVEC

Medtem ko mož in žena spita v spalnici, vlomil v sosedno sobo tat.

Žena zasliši ropotanje in pokliče moža, naj gre pogledat v sobo, kdo je notri.

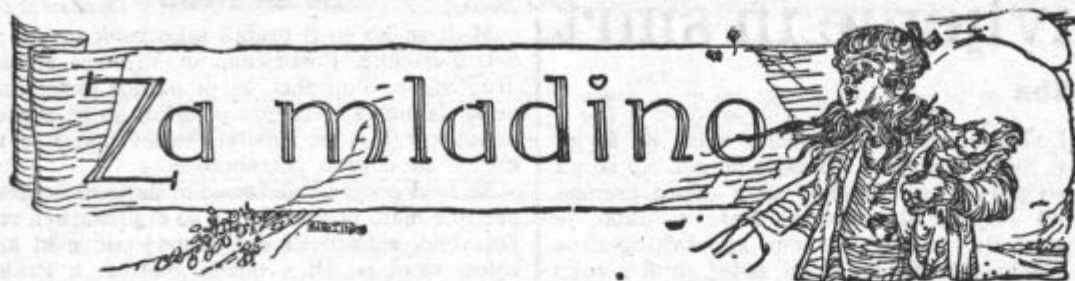
Mož, bojazljivec, se postavi pred vrata in zakliče: »Ali je kdo notri?«

Vlomilec: »Nihče!«

Mož: »No, vidiš, žena, saj ni nikogar v sobi...«

MALI OGLASI

KOZE od domačih zajcev, veveric, domačih mačk, lisic, dihurjev, kun, vider — kupuje L. ROT, krznarstvo, Ljubljana, Mestni trg 5.

Za mladino

Najmlajša rešila starejši sestri

Ljudska pravljica

V samotnem kraju sta živela mlinar in mlinarica, ki sta imela tri lepe hčerke. Najmlajša je bila najlepša.

Bilo je na sveti večer. Oče, mati in mlajši dve hčerki so šli v cerkev k polnočnici, starejša pa je morala ostati doma.

Ko je bila mladenka sama, je vzela molitvenik in ga pridno brala. Tako je čitala precej dolgo. Zdajci pa je potrkal nekdo na okno. V domnevi, da so se že domači vrnili iz cerkve, je skočila deklica urno k oknu in ga odprla. V tistem trenutku pa jo je nekdo zgrabil, potegnil iz hiše in izginil z njo v temno noč. Bil je škrt, ki jo je odnesel s seboj.

Mlinarjevi so se silno začudili, ko starejše hčerke ob povratku niso našli doma. Toda še bolj so se prestrašili drugi dan, ko so jo zaman iskali vsepovsod.

Škrat je zavlekel deklico na svoj dom. Tu ji je izročil ključke svojih dvanaestih sob in ji rekel:

»Vse sobe smeš odpreti in iti vanje, samo v zadnjo ne. Ako jo odpreš, si izgubljena.«

V lase ji je vtaknil rdeč nagelj, češ: »Pazi, da bo ta nagelj tudi zvečer, ko se vrnem, tako lep, kakor je zdaj.« Nato je odšel.

Deklica je odklenila vse sobe, katerih ji škrt ni zabranil, in ko je prišla do zadnje, se ni mogla premagati, da je ne bi bila odprla. »Saj ne bo vedel,« si je mislila in je sobo odprla. Ali kako se je prestrašila, ko je zagledala pred seboj pekel in v njem polno škrtov in grešnikov, pokorečih se za svoje grehe. Hitro je zaprla duri in jih zaklenila.

Ker je švignil plamen iz pekla skozi vrata, ji je osmodil lase in nagelj.

Ko se je zvečer vrnil škrt domov, jo je

vprašal, ali je storila po njegovi zapovedi. Deklica je odgovorila, da ga je ubogala. Škrat ji je segel v lase, in ko je videl, da je nagelj osmojen, jo je zgrabil in jo vrgel v pekel.

Leto pozneje se je isto zgodilo s srednjo

mlinarjevo hčerko, ki je škrt tudi odnesel s seboj in jo nato vrgel v pekel, ker ga ni ubogala.

Tretje leto so pustili mlinarjevi mlajšo hčerko doma, da bi čuvala hišo. Naročili so ji, naj ne odpira nikomur.

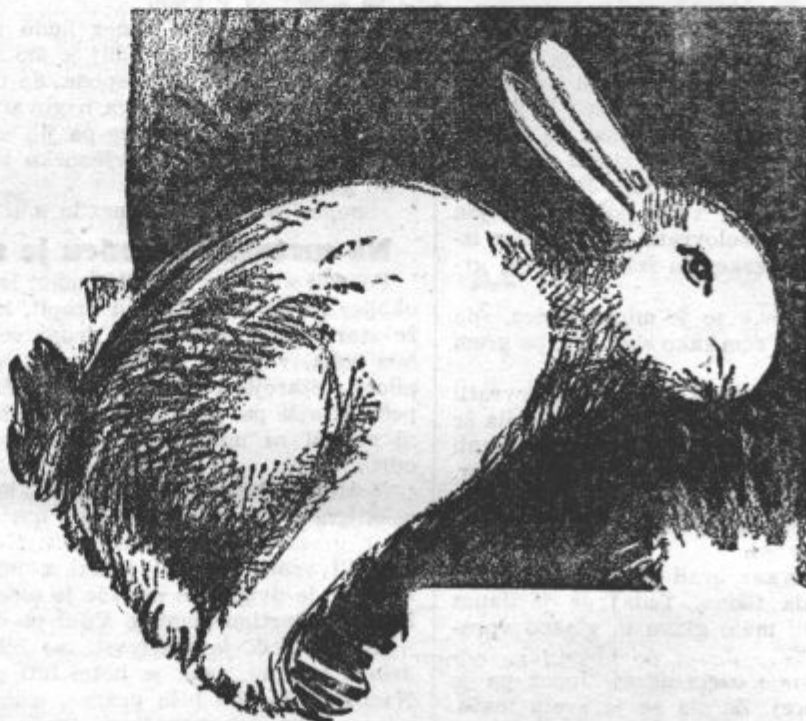
Dekle je sedlo za mizo in bralo.

Kar je potrkal nekdo na okno in deklica je vprašala, kdo je. Ker se ni nikdo oglasil, je sedla deklica spet h knjigi in čitala dalje. Trkanje pa se je ponovilo. Radovedna hčerka je naposled vendar hotela videti, kdo je, ki ne da glasu od sebe. Odprla je okno, tedaj pa jo je že zgrabil škrt in odnesel na svoj dom.

Tudi tej je škrt izročil ključke svojih sob in lep nagelj, ter ji zapovedal, kakor njenima sestrima, da zadnje sobe ne sme odpreti.

Ko je šel, je vzela deklica nagelj iz las in ga dala v kozarec vode. Potem je začela pregledovati sobe. Ko je prišla do zadnje, se ni mogla premagati, da ne bi bila pogle-

Zajček in račka

Če prav obrneš, se ti bo zajček spremenil v račko.

Po Steubnu

11

V ujetništvu med Indijanci

Mladinska povest o doživljajih dveh belopoltnih otrok v indijanski vasi

Glavarji rodov so ždeli v velikem šotoru in so poslušali poročila odposlancev. Bojevniki, ki niso imeli opravka z levom na bivolce, so se pogovarjali, kakor so le vedeli in znali. Vsak je hotel vedeti, kako sodi drugi. Žene so hodile zaskrbljenih obrazov okrog. Slednjič je napestnost prevzela tudi fante. Ves rdeči narod je mračno slutil bližajočo se nevarnost, o kateri ni nihče vedel, kdaj bo nastopila in v čem je njena sila — in prav to je bila tista strašna pretnja. Čarovniki so pozno v noč rotili duhove, moški so plezali okrog ognjev in zateglo prepevali molitve k velikemu bogu Nanaboču. Nad vsem taboriščem je lebdelo mračno, soparno razpoloženje. V duše sicer tako svobodnega in vedrega naroda se je naselila slutnja bližnje groze. Kaj so vedeli Šavani o belem možu? Ta je bil daleč, milje daleč stran za gorovji. Ni bilo polnega ducata mož v rdečem narodu, ki so kdajkoli srečali blede lica. Širile so se divje pripovedi o skrivnostnih močeh, pogumu, krutosti, strelskih sposobnostih in orožju bledih lic. Prav zato, ker so bili belci tako neznani, so se videli Indijancem tako hudo nevarni. Doslej so Šavani le radovedno, čisto tudi prijazno in dobrohotno motrili Gašperja in Lenko. Zdaj so postajali nasproti njima zadržni, zaprti, mrki. Tu in tam se je v očeh bojevnikov zalesketal srd. Bojevniki se tega morda še sami niso prav zavedali, toda

res je bilo vendarle, da je srd že prevzel njihova srca.

Nekega večera — bilo je takole kakih dobrih petnajst dni, odkar sta beli fant in bela deklica bivala v novem taborišču — si je ogledal Gašper gručo kakih petdesetih ljudi: moški, ženske in otroci so zavili k šotorom. Navadno so se približevali novi pripadniki rodu z veseljem vpitjem. A ta gruča je prijezdila molče na nizkih konjičkih po ulicah velikega taborišča. Mrko vzravnani so sedeli na konjičkih, bili so resni in molčeči, niso gledali ne na levo ne na desno, na obrazih sta se jim zrcalila žalost in zagrenjenost.

To je bilo seveda nalašč napravljeno. Številni Šavani, ki so prihiteli k gruči, so to reč takoj razumeli. Zgodila se je nesreča. Ne glasu ni bilo čuti iz vrst gledalcev, nobene šaljive besede, nobenega krika v pozdrav. Nemo kakor oni, ki so prijezdili, so stali moški in ženske na obeh straneh. Vzhajajoče solnce, glasnik indijske vasi, se je bil kakor vselej postavil na čelo novega spreveda in molče so mu sledili, kamor jim je pokazal.

Še tisti večer so vedeli vsi Šavani, kaj se je bilo zgodilo, in tu in tam so se ob tabornih ognjih čuli vzkriki jeze, sovraštva in maščevalnosti. Rod Nameta je začel plesati bojni ples. Od vseh strani so prihiteli ostali rodovi in so motrili vrvenje divjih postav. Mračno

podžigajoče petje je prevzelo vse moške in kadar so prvi plesalci kričali svoja rotnja, se je v odgovor oglašalo čedalje več glasov iz vrst gledalcev.

Otroci so šli ta večer pozno leč. Podili so se okrog po šotorih, najpogumnejši so plezali celo v vrhove šotorov, čeprav je bilo to strogo zabranjeno; toda hoteli so pač čimbolje opazovati, kaj se godi. Tekumze se je s svojim rodom podil med šotori naokrog, silno rad bi se bil štilil spredaj med odrasle, da bi videl ples čisto od blizu.

Tedaj se je Lenka domislila: sredi vasi, nedaleč od tam, kjer je bival rod Nameta, je stal visok topol in Lenka je predlagala, da splezajo na drevo. Komaj je izrekla to besedo, je že Tekumze zdiral tja in vsi ostali za njim. V treh minutah so že tičali gori v vejah. Veter jim je prinašal dim iznad ognja, listje je šumelo, živahno valovanje in vreščanje množice sta napolnjevali ozračje, vse pa je preglašalo mračno prepevanje bojnih pesmi.

Rod Nameta je plesal. Terjal je maščevanje za zločin nad njegovim vladarjem Usnjeno ustnico. Beli moške so bili obstreljevali čoln, v katerem je sedel sin Usnjene ustnice s svojo družino. Dva mladeniča štirinajstih in sedemnajstih let sta bila ustreljena in mrtev je padel tudi njun oče, sin Usnjene ustnice. Samo žena se je rešila. Zdaj je točila solze za možem in sinoma. Usnjena ustnica pa je obžaloval poslednje potomstvo svojega rodu. Saj mu je ostal le še enajstletni vnuk Črni lisjak.

To je bil brezumen zločin, ko je vendar vladal mir med rdečimi in belimi in so se Indijanci čisto mirno peljali po reki v lastni deželi. Z brega so nekateri potepuhi kar tako za šalo

dala tudi v to, zlasti ker je domnevala, da sta njeni sestre v njej. Odprla je vrata, toda groza, pred seboj je zagledala pekel, v njem pa razen mnogih drugih tudi svoji sestri.

Zasmilili sta se ji ubožici in začela je pre-mišljati, kako bi jih rešila.

Ko je prišel škrtat zvečer domov, ga je vprašala deklica ali sme kaj poslati svojemu očetu ali materi.

Škrat, ki je bil prepričan, da ga je najmlajša ubogala, ker njen nagelj ni bil osmojen, ji je rekel: »Ker si me ubogala, pošlji kar se ti ljubi.

Ko je drugo jutro škrtat spet šel z doma, je vzelo deklica koš, šlo po starejšo sestro v pekel in jo naložilo v koš. Vrh nje pa je nametala raznih reči, da jo je čisto zakrila. Nato je zavezala koš s prtom in ga izročila enemu izmed škrtatov, naj ga nese k nji na dom. Strogo mu pa je zapovedala, da ne sme pogledati vanj. Gledala da bo za njim, in kadar bo hotel pogledati, da bo zavpila: »Te že vidim!«

Sestri v košu pa je zašepetala, naj te besede izgovori, ako bo škrtat hotel pogledati v koš.

Škrat je zadel koš na rame in šel. Med potjo ga je močno mikalo, da bi pogledal v koš. Postavil je koš na tla in že hotel odvezati prt, tedaj pa je zaklicala sestra v košu: »Te že vidim.«

Škrat je mislil, da ga je videla najmlajša, zato je brž spet vzel koš na rame in šel dalje.

Doma pri mlinarjevih so se seveda silno razveselili, ko so dobili starejšo hčerko spet vrnjeno. Na isti način je najmlajša rešila srednjo sestro.

Sedaj je hotela najmlajša poslati še samo sebe na tak način domov. Zato je rekla nekoga dne škrtatu, da je bolana in da gre v posteljo, vendar pa da bi rada tudi takrat poslala nekaj reči domov. Škrat ji je dovolil in šel. Onemu škrtatu, ki ji je nosil koš na njen dom, je rekla, da gre spat in bo koš pripravljen v sobi. Spet mu je zapretila, da ne sme pogledati v koš in da bo gledala za njim.

Deklica je vzela škrtatu vse dragocenosti in ves denar, kar ga je mogla dobiti, zlezla v koš in ga zavezala s prtom. Oni drugi škrtat je kmalu nato prišel po koš in ga odnesel. Tudi zdaj je hotel med potjo pogledati, kaj je v košu, ali deklica sen je oglasila: »Te že vidim.« Škrat se je zbal, naložil spet koš na rame in ga ponesel k mlinarjevim.

Mlinarjevi so se silno razveselili, ko so dobili tudi najmlajšo kčerko vrnjeno. Še isti dan so prodali mlin in si kupili nov dom, katerega so dali takoj blagosloviti, da ne bi imel škrtat nobene moči več do njega.

Ko se je zvečer vrnil škrtat domov in zapazil, da mu je izginila deklica, je šel gledat v pekel. Ko je tudi tu ni našel in videl, da

prav tako ni več v peklu starejše sestre, se je napotil takoj k mlinarjevim. Ko je prišel do hišnega praga in stopil nanj, je odletel s tako silo v pekel, da je porušil vseh enajst sob. Od tistega časa ga ni bilo več na zemljo, ker ga je bilo preveč sram, da ga je bila mlinarjeva hčerka na tako zvit način opetnajstila.

Križanka

1	2	3	4		5	6	7	8
9								
10					11			
		12		13				
14	15					16	17	
			18		19			
	20	21				22		
23						24		
25						26		

Vodoravno: 1. Vrh v Karavankah. 5. Poleti jo vidiš zjutraj na travi. 9. Če kakšna reč nazaduje, se reče, da gre ... (dve besedi). 10. Kovina, ki se pogosto rabi namesto nikla. 11. Važno živilo. 12. Hiter z drugo besedo. 14. Moška oseba iz starega dela Svetega pisma. 16. mrčes, ki pika. 18. Prislov kraja. 20. Jerbas z raznim blagom, kakršne nosijo Kočevarji, Bosanci in Dalmatinci po svetu in prodajajo svoj drobiž. 23. Najlepši mesec. 24. Osební zaimek. 25. Časomer. 26. Beraču ga daš.

Navpično: 1. Vihar s tujo besedo. 2. Nočno zabavišče. 3. Ruske svete podobe. 4. Večno mesto (italijansko). 5. Del telesa. 6. Znano

vino iz Dalmacije in tudi in Banata. 7. Vsak sad ga daje. 8. Napad s tujo besedo. 13. Ple-salka v japonski čajarni. 15. Moško ime. 17. časa. 19. Števniki. 21. Na železu nastane. 22. Jeseni in tudi pomladi uničuje rast. 18. Prislov Preprečuje golšo.

Dve posetnici

Sik Krif	Indija
Tit Raški	Cirkus

Kaj sta ta dva gospoda?

Rešitve ugank iz 8. številke. Križanka: vodoravno: 1. Vižmarje, 5. n. v., 6. Repoštev, 9. Oger, 10. nos, 11. mir, 12. Olga, 15. adresa, 17. ura, 18. trs, 20. rt, 21. ud, 23. po, 24. nuna + Avar, 27. ara + gnida; navpično: 1. Verona, 2. mnog, 3. avše, 4. Elvira, 7. posoda, 8. trmast, 13. l. r., 14. ge, 15. Artur, 16. Arpad, 17. urna, 19. Sora, 21. nag, 22. dan, 25. na, 26. vi. — Čarobni kvadrat: 1. Udine, 2. dodam, 3. idila, 4. naliv, 5. Emavs. — Skrito ime: Blaž Potočnik. — Posetnica: vaški gostilničar. — Številčni stolp: Ključ: Drava, vrana, dolar, Simon, lijak, greda, zelje; pregovor se glasi: Kdor se z malim ne zadovolji, velikega vreden ni.

streljali v živo tarčo. To se je zgodilo pred tedni, daleč na vzhodu, v deželi rodu Leni Lenape, kjer je bil glavar Usmjena ustnica s svojci na obisku pri sorodnikih.

Mladina je sedela na toporu, obdana od črne noči, šepetala je med seboj, kazala si je velike bojvnike svojega naroda. Tam je stal Kornstalk, ob njem Katahekasa in sin Bobnečega ptiča in tam so bili tudi mlajši poglavarji Modri jopič, Lelašika in kakor so se pač imenovali. Okrog njih je valovila množica bojvnikov. Sredi velikega kroga je ždel čarovnik rodu Nameta, po naše rodu želve. Tam je ležal negibno na svojem lesenem nosilu glavar Usmjena ustnica, stari ohromljeni glavar. Okrog njega so stali sorodniki, pred njim so tičale v zemlji tri palice, na katerih so viseli obleka, orožje in okras ustreljenih.

Mladina na drevesu iz rodu gorskih levov pa beli bratec in sestra se videli one tri palice, čutili so grozo v svojih srcih, saj je vendar tudi nje prevzela novica o umoru, o nasilni smrti. Res, bili so mračno prevzeti. In čim bolj razbrzdano je plesal rod Nameta, čim bolj divje je naraščalo petje, tembolj hreščeli so bili vzkrili in tem bolj je v mladini plala kri. Veliki bobni so preteče doneli, ropotulje so klepetale, vmes so se mešali majhni, lični bobenčki, zveneči suho kakor kosti.

Čarovniki so mrmrali svoja rotenja in družilo se je vzdihovanje žensk s tožejim vpitjem, kakor bi se od nekega oglašale žalostne ptice. Ogenj je prasketal in rdeče ožarjal mrke obraze bojvnikov, orožje in plašče iz bivoljih kož. Vrvež številnih postav se je izgubljal v temi. V kateri so mladeniči na drevesu lahko le slutili vroči utrip močno razburjene množice. Vztrajali so do kraja. In ko so okorelih udov

spet splezali z drevesa, jim je bilo, kakor bi bili le še bolj povezani med seboj.

Minila sta dva dneva nemirnega pričakovanja. Opoldne drugega dne je skozi vas votlo donel glasnikov veliki boben. Vsak je poznal ta votli glas. Na mah je bila vsa vas zbrana okrog glasnika. Za njim je stal vrhovni glavvar Kornstalk z ostalimi načelniki iz naroda. Moški in ženske, še otroci sami so molčali, saj so vedeli, da bodo zdaj izvedeli, kaj so starešine sklenili!

Kornstalk je stopil naprej, kratko je povedal, kar so pač vsi že vedeli: da so Čiroki prodali deželo, da so Irokezi deželo darovali in da so belci ustrelili sina in oba vnuka glavarja Usmjene ustnice. Kornstalk je povzel:

»Vse to je početje belih ljudi, ki prebivajo za velikim gozdnatim gorovjem in zdaj začnajo iztegovati roko v deželo zelenega trsja. Glavarji so sklenili, da pošljejo poslanca velikemu poglavarju belcev. Stopi pred nas, poglavar Sin bobnečega ptiča, in povej, zastran česa hočemo povprašati velikega glavarja belcev!«

Sin bobnega ptiča je stopil naprej in spregovoril nekaj besed, ki so pozneje postale slavne — vendar rdečemu narodu žal niso pomagale:

»To je moje sporočilo velikemu glavvarju belcev: Angleži hočejo vso deželo na jugu šavanske reke (Ohio), Francozi hočejo deželo na severu šavajske reke. Kje potem ostane, veliki in modri glavvar belcev, dežela otrok Nanaboča? Pray vsi otroci boga Nanaboča vedo ravnati s koščenimi lok in tudi belec ima samo eno srce. Prosimo te: ostani v deželi, ki ti jo je naš veliki oče, rod Leni Lenape, podaril. Ta dežela je zate in za tvoje

otroke zadosti obsežna. Če pa te grudi lakota po naši deželi in če boš odposlal svoje bojvnike, tedaj vedi, da bo padel sleherni, ki bo brez našega dovoljenja stopil v deželo zelenega trsja. Izberi tedaj, kateri vumpum hočeš: beli vumpum miru ali črni vumpum vojne?«

Sin bobnečega ptiča je končal. Pogledal je naokrog in povsod je videl resne obraze. Čuti ni bilo ne pritrdjevanja, ne odklonitve.

Zdaj je še enkrat nastopil Kornstalk:

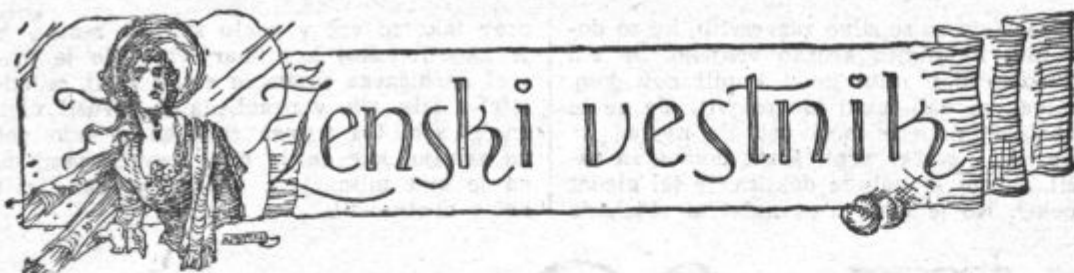
»Sin bobnečega ptiča in njegovi spremljevalci odjezdijo v nekaj dneh. Jutri pa hočemo ustreči želji naših fantov, da vidimo, česa so se naučili. Srca mladeničev nestrpno čakajo velike preizkušnje. Pripravite se torej, oborožite se, kajti jutri bomo praznovali dan bo-reče se mladine.«

»Vum-ho!« je zadonel zmagovalni krik Tekumzeja preko vse vasi in takoj nato so se odzvali tudi ostali mladi gorski levi. »Vum-ho! Vum-ho!« so vzklikali soglasno in enakomerno. Tekumze je bil resno uvežbal novi bojni krik.

Bojvniki so se smejali in njihova resnoba je splahnela, ko so povsod videli fante hiteti v taborišča izbirat orožje.

Beli poglavar je bil daleč. Nevarnost je bila vsebina indijanskega bojvniškega življenja. Mladeniči so bili ponos tega rdečega naroda. Nevarnost je bila daleč, ponosna mladina pa je lahkono dirjala med šotori naokrog. Čemu ne bi rajši z veseljem pričakovala jutrnjega dne kakor bodočih negotovih nevarnosti? »Vum-ho!«

Ob reki je bila ozka ravan. Tam so se vršila tekmovalja. Gledalci so sedeli s hrbti proti solncu, z obrazom proti reki. Prvega tekmovalja, konjske dirke, so se udeležili vsi fantje

Kako napraviš čevlje nepremočljive

Ko se bo začel tajati sneg, bo začela prihajati vlaga v čevlje. Usnje prepušča vodo, čeprav je še čisto novo. Pač pa se to lahko prepreči s posebnimi mastmi, ki si jih človek lahko sam naredi. Dva zelo dobra recepta sta tale:

Vzemi štiri dele ribjega olja, en del vazelina in en del lanenega olja. Ali pa: šest delov ribjega olja, pet delov lanolina (volnene masti) in en del ricinovega olja.

Najboljša pa je tako imenovana švedska mast, ki si jo tudi lahko napraviš: Vzemi štiri dele ricinovega olja ali ribjega olja in dva

dela loja, razbeli zmes teh dveh snovi na 125 stopinj Celzija, dodaj del fino narezanega sirovega kavčuka (paragumija) in mešaj vse skupaj pri isti vročini z leseno žlico tako dolgo, da se gumi čisto raztopi. Če hočeš, da bo mast imela črno barvo, dodaj še nekaj malega saj.

S temi mastmi moraš suhe čevlje čim večkrat namazati. Če jih namažeš mokre, jih usnje ne vpije in zato malo pomagajo. Dobro namazani čevlji postanejo zelo mehki in voljni in sploh ne propuščajo vode. Izmed gornjih receptov se poslužiš pač tistega, za katerega lahko dobiš potrebne sestavine.

Za kuhinjo

Divja raca. Proti pomladi se bodo pojavile na trgu divje race. Dober recept za pripravo divje race je tale: Divjo raco skrbno očisti, osoli in zarumeni v razbeljenem maslu. Ko je lepo rumena, jo polij z govejo juho in kozarcem belega vina. Ko to zavre, dodaj lovorjev list, nekaj čebule, razrezan koren, cel poper, nekaj brinja in zelenovo korenino. Peci dobro pokrito na zmernem ognju in med tem raco pridno obračaj. V vodi raztepi nekaj moke, precedi sok z race, zmešaj in pusti prevreti. Okisaj z limono in polij na zrezano raco. Zraven daj makarone ali kruhove cmoke.

Sardelna omaka. Tri sardele očisti, sesekljaj s peteršiljem in čebulo, deni v svetlo prežganje in duši nekaj minut. Razredči z juho in omaka je gotova.

Koristni nasveti

Kako si doma napraviš dober sir. Dobro skuto premešaj s soljo in postavi v porcelanasto posodo, dokler se docela ne sesiri, kar traja nekaj dni. Ko postane že lepljiva, segrej v ponvi nekaj sirovega masla, vlij v ponev

skuto in mešaj vse skupaj na ognju, dokler ne dobi gladke površine. Potem zliješ v kalup, ki si ga prej izplaknila v mrzli vodi, in pustiš, da se strdi. Tako dobljen sir je odličen, se dolgo drži in ni drag, kar je posebno važno.

Domači zdravnik

Kako ustaviš krvavitev iz nosa. Nekateri ljudje zelo radi krvave iz nosa. Po večini so to slabotni, slabokrvni ali kako drugače od bolezni prizadeti ljudje. Kako si pomagаш, če ti začne liti kri iz nosa? Preprosto sredstvo je tole: zapri usta in globoko in naglo skozi nos vdihavaj mrzel zrak pri odprtem oknu, ga nekaj časa zadrži in izdihaj skozi usta. To stori dvajsetkrat do tridesetkrat. Tako si nekako odvedeš kri iz nosa in glave, obenem pa se od mrzlega zraka kri v nosu hitreje strdi. Glavo moraš držati pokoncu. Prav tako po možnosti tudi roke. Dobro je, če imaš obenem noge v vroči kopeli, kar tudi vleče kri iz glave. Staro domače zdravilo je, da vlečeš v nos mrzlo vodo, ki si ji primešal nekaj kisa ali

citronove kisline. Lahko tudi samo citronovo kislino vbrizgaš v nos. Dobri so mrzli mokri obkladki na nos in čelo. Prav tako ustaviš krvavitev, zlasti če je rana precej na kraju nosu, če si zamašiš nos z vato. Da je treba ovratnik, ki vrat tišči in zavira odtok krvi, odložiti, je jasno. Kdor krvavi iz nosa, mora še nekaj časa potem, ko se mu je kri že ustavila, biti čisto miren. Če se krvavenje pogosto ponavlja in ga težavno ustaviš, pojdi k zdravniku!

Vročica je znak neke bolezni. Če zraste temperatura telesa, merjena pod pazduho, na 37 stopinj Celzija, govorimo o vročici. Vročica narašča do 42 stopinj stopinj, ko postane nevarna za življenje. Utegne naraščati čisto počasi ali pa nastane iznenada z občutkom hudega mraza. »Mrz me trese,« pravijo taki bolniki. Vročica traja en dan, več dni, več tednov in celo več mesecev. Toplina utegne biti ves dan enaka ali pa zvečer znatno višja kakor zjutraj. Iz vrste vročice lahko do neke meje sklepamo na bolezen. Vročica nastopi pri vseh nalezljivih boleznih, pri vnetjih, pri gnojenjih. Pri vročici navadno srce hitreje bije, zato lahko že iz utripa sklepamo na mrzlico. Pri hudi vročici tudi rada glava boli. Mrzli obkladki vročino znižajo. Pri naraščajoči toplini je treba poklicati zdravnika.

Obvezo, ki se je prijela rane, lahko brez bolečin snameš, če vliješ na obvezo vodikovega superoksida. Rano, ki ni čista, namaži z jodovo tinkturo, preden jo obvežeš. Le opeklin ne smeš nikoli namazati z jodom.

Najboljša obramba proti poopnjenju žil je tale: Živi zmerno, ne uživaj alkohola, ne kadil preveč, uživaj malo začimb, gibaj se dosti v dobrem zraku, hrano pogosto menjaj in uživaj predvsem dosti presnega sadja, sočivja in solate.

ZABA MU JE MEŽIKALA

Pri Mohovtovih so otepali solato. Ko so z največjim tekom tlačili v usta zelenjavo, je naenkrat skočila iz sklede žaba.

Vsi so z gnusom odložili jedilno orodje. Mihec pa je mirno menil: »Jaz sem že prej videl žabo.«

Vsi razburjeni: »Zakaj nam pa nisi tega takoj povedal?«

Mihec: »Saj bi, a se nisem upal, ker mi je žaba tako mežikala, naj molčim.«

Obnavljajte naročnino!

od svojih desetih do trinajstih let. Vsak je sedel na svojem konjiču in je nestrno čakal, da se pokaže vsemu narodu, četudi ni še niti malo mogel pričakovati zmage. Med konjiči je bilo nekaj usmiljenja vrednih mrh, glede katerih si pač lahko podvomil, ali bodo sploh prestale dirko. Pikre opazke iz vrst gledalcev so kar deževale.

Vsakokrat je zdiraljo štirideset do petdeset mladih jezdecov. Med vpitjem in tuljenjem so dirjali po progi, ki je bila daljša kakor kilometer, in izbirne dirke so bile bolj ljudska zabava kakor prava borba. Ko pa so potem zmagovalci posameznih dirk nastopili k odločni dirki, je nastala tišina, ki je bila na indijanskih dirkališčih prav tako običajna kakor današnje čase pred velikimi odločitvami na evropskih dirkališčih.

Tekumze je za konjsko dolžino zmagal pred Malim lovcem. Vsi trije rodovi Čilakata so oba nagradili z burnim kričanjem. Posebno divje pa so vpili pripadniki rodu Mze-pase.

Potem je zamrgolelo po prostranem dirkališču polno nemirnih fantovskih nog. Začelo se je namreč splošno tekmovanje v teku. Izvedli so ga v petih oddelkih. Vsakokrat je kakih sto mladeničev preletelo tretjino dirkališča. Dovoljena je bila sleherna ovira in vsaka zloba, slabi tekači so se oklepali boljših, da bi jih zavrlji, metali so se jim pred noge. Šele v poslednjem delu proge so se tekači vsaj toliko otesli svojih tekmecev, da so lahko pokazali pravo naglico.

Tekumze se je postavil s svojo gručo šele pri predzadnji točki peterih tekov. Vsi gorski levi so vedeli, kako morajo ravnati. Tekumze je stal ob Gašperju, ob obeh njunih straneh in za njima pa so se postavili mladeniči Te-

kumzejevega rodu. Okrog njih so se nabrali tekmeči, pripravljeni, da takoj pri znamenju za start planejo na Tekumzeja in na Gašperja in ju zadržijo.

Vse oči so bile uprte v glasnika, ki je stal na cilju in je držal v dvignjeni roki velik kos usnja. Vzhajajoče sonce je zavlpl, spustil roko, fantiči so se pognali v dir, hoteli so se vreči na Tekumzeja — toda ta in Gašper sta že odbrzela kakor dve pšici, sproženi s strune. Rod mladih gorskih levov pa se je postavil po robu vsem, ki so hoteli navaliti. Dvojni orej je razprostrl roke in se uprl navalu. Mali lovec se je junaško pretepal, Fant z drevesa in Volčji sin, dični bratski par, sta bila složna kakor še nikoli v dosedanjem življenju: prijela

sta se za roke in nista pustila nikogar naprej in preden so papuzi mogli prav pojmiti, kaj se godi, sta bila Gašper in Tekumze že dobrih 30 metrov spredaj. Bil je lep dvoboj, kajti Tekumze še malo ni bil voljan, da bi brzonožcu dovolil prednost. Toda nič ni pomagalo. Z desetimi metri naskoka je zmagal Gašper. Šele daleč za Tekumzejem so prisopihali ostali fantje, zasmehovani od mladih gorskih levov in divje podžigani od gledalcev.

Zdaj so morali nastopiti po trije, ki so bili prvi pri tekih. In spet je zmagal rod Mze-pase. Gašper in Tekumze sta zasedla prvo in drugo mesto. Navdušenje je raslo. Množica bojnikov in žena ni bila nič manj glasna kakor kopica otročadi.

(Dalje)

... so dirjali po progi, ki je bila daljša kakor kilometer ...

Novice

* **Bleiweisova cesta v Ljubljani se imenuje po Kralju in Cesarju.** Njegovo Veličanstvo Kralj in Cesar je blagovolil sprejeti željo ljubljanskega občinskega sveta in je dovolil, da se dozdajšnja Bleiweisova cesta sme imenovati po Njegovem Visokem Imenu. Občinski svet je zato odredil naslednjo spremembo v imenovanju mestnih ulic: Bleiweisova cesta dobi ime Korzo Viktorja Emanuela III; Aleksandrova cesta se imenuje poslej Ulica 3. maja; Kralja Petra trg se imenuje poslej Rimski trg.

* **Prepoved izhoda iz mesta Ljubljane.** Višoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX: Člen 1. Do nadaljne odredbe je od 15. ure 23. februarja prepovedano odhajanje iz mesta. Člen 2. Vstop v mesto je dovoljen samo dobaviteljem živil in tistim osebam, ki imajo za to iz razlogov javnih koristi utemeljen vzrok in ki predložijo nadzornim postajam ob cestah in železnicah za spodaj navedene kraje osebne listine o istovetnosti, opremljene s fotografijami: Brezovica, Dravljje, Št. Vid, Kleče, Ježica, Tomačevo, Hrastje, Zalog, Dobrunje, Škofljica, Studenec-Ig. Člen 3. Proti osebam, ki bi skušale priti v mesto ali oditi iz njega na drugih krajih, kakor so naštet v členu 2., se uporabi orožje, in sicer podnevi po enem samem pozivu, ponoči od 19. do 7. ure pa brez poziva. Člen 4. Kršitelji določb iz členov 1. in 2. te naredbe se kaznujejo z zapornim do šestih mesecev in v denarju do 5000 lir. Za sojenje teh prekrškov je pristojno vojaško sodišče. Ljubljana, dne 28. februarja 1942-XX. Visoki komisar Emilio Grazioli.

* **Pesnik Silvin Sardenko je umrl.** Našo kulturno javnost je zadel udarec. Umrl je eden izmed najbolj znanih slovenskih pesnikov, znan predvsem pod svojim pesniškim imenom Silvin Sardenko. Njegovo pravo ime je Alojzij Merhar. Silvin Sardenko se je rodil leta 1878. na Ježici pri Ljubljani. Gimnazijo in semenišče je končal v Ljubljani, potem je pa študiral v Rimu rimsko in cerkveno pravo. Kot kaplan je služboval v mnogih slovenskih krajih. v Ljubljani je postal stolni vikar. Dalje časa je služboval tudi kot katehet na ljubljanski drugi gimnaziji in ženskem učiteljskem. Leta 1924. je postal ljubljanski stolni kanonik. Kot pesnik se je Merhar začel udeleževati leta 1899. Njegovi prispevki so izhajali v »Domu in svetu«, v »Angeljčku« in v »Vrtcu«. Sodeloval je tudi pri »Pomladnih glasovih«. V »Dom in Svetu« se je kmalu uveljavil kot glavni pesniški sodelavec. Izšla je vrsta njegovih pesniških del. Silvin Sardenko je bil nekaj časa urednik »Doma in Sveta« in »Bogoljuba«. Časten mu spomin!

* **Smrt 90letnika.** V devetdesetem letu svojega življenja je umrl v Ljubljani g. Emerik Filipan, oficial finančne direkcije v pokoju. Rodil se je leta 1852. na Hrvaškem. služil je v Ljubljani od leta 1884., od leta 1911. pa je bil nameščen pri Trgovski zbornici, kjer je služboval do svojega 85. leta. Naj v miru počiva!

* **Umrl je ukopjeni magistratni ravnatelj g. Ivan Šešek.** Pokojnik se je rodil l. 1853. v Spodnjih Gamelnjah. Po maturi v Ljubljani je šel študirat na Dunaj in se je po pravnih študijah odločil za službo na ljubljanskem mestnem magistratu. Bil je na glasu vzornega uradnika. Zdaj je že vrsto let užival zasluženi pokoj. Časten mu bodi spomin!

* **Smrt starega pravnika.** V Ljubljani je umrl dvorni svetnik g. Ante Dukič, dobro znan med našimi pravniki. Rajnki se je rodil leta 1858. v vasi Dukičih pri Voloski. Služboval je v raznih krajih, med vojno na Dunaju do prevrata, potem pa do l. 1923. v Ljubljani, ko je bil upokojen. Pokojniku blag spomin!

* **Podaljšan rok za prijavo terjatev nasproti nemškim izseljencem.** Za prijavo terjatev nasproti nemškim izseljencem je veljal doslej 14dnevni rok od dneva objave imena izseljenca-dolžnika v »Službenem listu«. Ta rok je zdaj toliko podaljšan, da se morejo terjatve nasproti njim, ki so bili objavljene že pred več kakor štirinajstimi dnevi, prijaviti še do 1. marca, in sicer kakor doslej, ustno ali pismeno pri Pobotnem uradu v Ljubljani, Stari trg 34-II.

* **Veliko zanimanje za posestva na Kočevskem.** Dan za dnem se javljajo ljudje, ki si ogledujejo posestva, posebno ona, ki leže v nižjih legah. V zadnjem času pa narašča zanimanje tudi za bolj oddaljena in višje ležeča posestva. Skoro za vsako hišo in posestvo je po več zanimancev. Kočevarji, ki se niso preselili, bi tudi radi nakupili še nekaj sveta. Zanimanci se oglašajo pri družbi »Emoni« v Ljubljani in pri uradih družbe »Emone« v Kočevju. Novem mestu in Črmošnjicah. Ko bo družba začela oddajati posestva v najem ali prodajati, bodo kočevske vasi kmalu naseljene s prebivalstvom slovenske narodnosti. Zemlja v nižjih legah je rodovitna. Kraji so prav primerni tudi za rejo goveje živine in tudi svinj.

* **Opozorilo delodajalcem.** Pokrajinski namestitveni urad opozarja ponovno vse delodajalce na obveznost najemanja delovnih moči preko namestitvenega urada, kakor je določeno po naredbi Visokega komisarja z dne 1. julija 1941-XIX. Delodajalci, ki zaposlujejo delovne moči mimo Pokrajinskega namestitvenega urada in krše s tem določila naredbe, zapadejo predpisani denarni globi. Pristojno oblastvo je že izreklo proti kršiteljem naredbe številne kazni. Je zato v korist vseh doledajalcev, da najemajo delovne moči le po namestitvenem uradu.

* **Nalezljive bolezni v Ljubljani so lani močno nazadovale.** Iz letnega poročila mestnega fizikata za leto 1941. je razvidno razveseljivo dejstvo, da je število primerov nalezljivih bolezni lani zelo nazadovalo v primeri s prejšnjimi leti. Zlasti velja to za davico (difterijo), za katero je leta 1940. obbolelo 418 otrok in odraslih, stanujočih v Ljubljani, lani pa samo 234. Prav tako je padlo število obolenj za škrlatinko od 157 v letu 1940. na 100 v letu 1941., število obolenj za meningitido pa od 32 na osem. Tifuznih obolenj je bilo lani 30. Smrtnih žrtev so terjale: škrlatinka štiri, davica osem, meningitida dve in tifuzno obolenje eno. Za tetanusom sta obolela dva, ki pa sta oba ozdravela. Hujših nalezljivih bolezni v Ljubljani lani ni bilo. Da je davica, ki je v prejšnjih letih močno razsajala, tako učinkovito nazadovala, je treba pripisati predvsem cepljenju otrok, ki ga je mestni fizikat izvedel lani in predlanskim.

* **Smrtna nesreča na postaji.** Nedavno ponoči se je dogodila na novomeški postaji huda nesreča. 24letni prometnik Boris Pogarčar je odpravljaval tovorni vlak proti Karlovcu. Ko se je tovorni vlak že premikal, je hotel prometnik še nekaj sporočiti vlakovnemu osebju, pri tem pa mu je na snegu spodrsnilo in padel je pod kolesa vlaka. ki so mu strla prsni koš in odrezala glavo, tako da je bila vsaka zdravniška pomoč zaman. Istočasno s sinom je opravljal službo na postaji tudi njegov oče, ki je premikač. Zla usoda je nanekla, da je moral biti oče priča strašne sinove smrti.

Trieste—Gorizia

Dediščine padlih vojakov so oproščene taks. Kakor poročajo iz Rima, bo v kratkem uveljavljen zakon o oprostitvi vseh taks za podedovanje imetja vojakov, padlih v tej

vojni. Oprostitev bo veljala za žene padlih in za vse sorodnike v ravni črti navzgor in navzdol. Že vplačane takse bodo na prošnjo vrnjene, če bo prošnja vložena v enem letu od uveljavljenja zakona.

Sneg in mraz v Triesteju. V noči na predzadnjo nedeljo in ves ponedeljek je besnelo nad Triestejem neurje z vetrom in snegom. Zivo srebro v termometru je padlo pod ničlo na pet do šest stopinj. Hudo borbo z vetrom so morali prestajati pešci, ki so se na najbolj izpostavljenih mestih sklenili v živo verigo, da so mogli premagati silno moč vetra. Pripetilo se je izredno mnogo nesreč in na pomoč so v več primerih morali priti tudi gasilci. Na Krasu je divjal še hujši veter in snega je padlo še več kakor v mestu.

Iz Gorenjske

Nov grob v Kranju. Te dni je umrl v Kranju upokojeni šolski upravitelj g. Fran Luznar. Kljub visoki starosti, saj je štel že 80 let, je njegova smrt presenetila številne njegove znance, saj je bil še do nedavnega čvrst Gorenjec. Pokojnik se je rodil l. 1862. v Selcah nad Škofjo Loko. Služboval je v Poljanah pri Škofji Loki, v Voklem in nato na Primskem pri Kranju do svoje upokojitve leta 1925. Že zgodaj se je začel zanimati za narodno gospodarstvo, izpopolnjeval se je v kmetijskih tečajih ter s pridom uporabljal pridobljeno znanje v svojih službenih krajih. Uveljavljal se je tudi v učiteljskem združenju. Ohranili ga bomo v trajnem spominu!

Bivši ravnatelj cementarne v Mojstrani je umrl. Te dni je umrl v Mojstrani komisar občine Dovja-Mojstrane in bivši dolgoletni ravnatelj cementarne v Mojstrani Filip Winzig, po rodu iz Payerbacha pri Dunajskem Novem mestu.

Ustanovitev pevskih društev v Domžalah in Kamniku. V Domžalah je bilo ustanovljeno pevsko društvo, ki ga vodi strokovni učitelj Oberrauter. Tudi v Kamniku je bilo ustanovljeno tako društvo. Vodi ga Franc Ueberlacher.

Smrt zadnjega poveljnika nekdanjega sedmega (koroškega) pehotnega polka. Zadnji poveljnik koroškega polka polkovnik Kerschner je te dni umrl v Salzburgu. Leta 1918. je pokojni polkovnik privedel z bojišča še 300 vojakov in tedaj se je polk razšel po 227. letih svojega obstanka. V koroškem polku so služili tudi številni Slovenci.

Ustanovitev pevskega zbora v Kranju. Nedavno nedeljo je bil v Kranju ustanovljen nov pevski zbor Središče mesta je bilo okrašeno z zastavami. Brambovska godba je igrala vse do prihoda pevcev iz Beljaka. Beljaške goste sta sprejela okrožni vodja Kuss in župan dr. Markgraf. Za predsednika je bil izvoljen ravnatelj Gustav Horak, za njegovega namestnika pa poštni predstojnik Igo Kraut. Okrožni vodja Kuss je v daljšem govoru izvajal, da mora novo društvo gojiti nemško pesem.

Smrtna nesreča pri gradnji ceste. Pri gradnji ceste blizu Sv. Križa pri Trzihu je bil med drugimi zaposlen tudi delavec Kristjan Perko. Med nakladanjem gramoza na vagončke se je nad njim utrgala večja plast zemlje in ga zasula. Prepeljali so ga v bolnišnico na Golniku, kjer je umrl.

Iz Spodnje Štajerske

Zborovanje županov celjskega okrožja. Pod predsedstvom deželnega svetnika Dorfmeisterja so zborovali nedavno župani celjskega okrožja. Deželni svetnik jim je dal splošne smernice glede izpolnjevanja njihovih nalog, poleg tega pa razna pojasnila in navodila.

Uspeh kmetijske razstave v Mariboru. Velika kmetijska razstava v Mariboru je bila predzadnjo nedeljo zaključena. Razstavo je obiskalo, kakor piše nemško časopisje, nad 25.000 ljudi.

KACE NI

Vera: »Vse je kakor v raju, le tvoja palica na jablani bi morala biti kača...«

Dušan: »Kako misliš?«

Vera: »No, zato, da bi naju zapeljala...«

H. von Kleist:

Potres v Čileju

Zgodovinska povest

Prizanesljivost sveta nasproti temu je ime-noval brezbožnost. V izpadu, polnem prekli-njanja, je izročal — dobesedno povedano — duši obeh storilcev vsem peklenskimi pogla-varjem.

Dona Konstanca je vzkliknila, medtem ko je potegnila Jeronima za roko: »Don Fernan-do!« Ali ta ji je odvrnil s poudarkom in ta-ko tiho, kolikor je le bilo mogoče združiti to dvoje: »Molčite, dona! Niti ne trenite in se delajte, kakor da ste padli v nezavest, pa odidemo iz cerkve. Vendar še preden je do-na Klara izvršila ta duhoviti, v rešitev za-snovani u'rep, je zavpil neki glas in prekinil kanonikovo pridigo s krikom: »Narazen! Umaknite se, meščani santjaški! Tu 'tojita ta dva brezbožneža!«

In medtem ko je bilo daleč okrog njiju vse prepadeno, je vprašal groze poln drugi glas: »Kje?« A tretji je dodal: »Tul!« in je poln zlokobnosti zgrabil Jožefa za lase. Da je ni don Fernando držal, bi se bila opotekla z njegovim sinom po tleh.

»Ali ste znoreli?« je zavpil mladenič in ob-jel Jožefa. »Jaz sem don Fernando Ormez, sin mestnega poveljnika, ki ga v'ri poznate!«

»Don Fernando Ormez?« se je tik preden postavilo čevljarče, ki je bilo delalo Jožefi čevlje in je poznalo njo vsaj tako natanko ka'or njene male noge. »Kdo je oče tega otroka?« se je v nesramni kljubovalnosti obrnilo k Asteronovi hčerki.

Ob tem vprašanju je don Fernando preble-del. Zdaj je plašno pogledal Jeronima, zdaj preletel z očmi zbrane, ali ni koga, ki bi ga poznal. Po strahotnih okoliščinah prisiljena je vzkliknila Jožefa: »To ni moje dete, moj-ster Pedrillo! kakor vi mislite.« In »e je z brezmejnimi strahom v duši ozrla na dona Fernanda: »Ta mladi gospod je don Fernando Ormez, sin mestnega poveljnika, ki ga vsi poznate!«

Čevljar je vprašal: »Meščani, kdo izmed vas pozna tega mladega človeka?«

In več njih, ki so stali tam o'rog, je po-novilo: »Kdor pozna Jeronima Rugera, naj pride sem!«

Tedaj se je zgodilo, da je v i'tem trenutku mali Juan, ki ga je prestrašil ropot, zahotel z Jožefini prsi donu Fernandu na roke. »On je oče!« je vzkliknil nato glas, a dru-gi: »On je Jeronimo Rugera!« In tretji: »To sta tista dva bogoskrunca!«

In celotno, v Jezusovem templju zbrano verništvo je rjulo: »Kamenjajte ju!«

Nato je zdajci zavpil Jeronim: »Stojte, divjaki! Če iščete Jeronima Rugera: tu je! Izpustite človeka, ki je nedolžen!«

Jeronimova izjava je besnečo množico osupnila. Več rok je izpustilo dona Fernanda. V tem trenutku je prihitel tja mornariški oficir precej vi'oke stopnje in je vprašal, medtem ko se je prerival skozi šunder: »Don Fernando Ormez, kaj se vam je pa zgodilo?«

Nagovorjeni je nato z res junaško prisot-nostjo duha že čisto osvobojen odvrnil: »No, kar pogledajte jih, te razbojnice, don Alonzo! Da se ni tale spoštovani mož izdal za Jeronima Rugera, hoteč pomiriti besnečo mno-žico, bi bil jaz izgubljen. Če hočete biti tako prijazni: ga zaradi varnosti obeh * to mlado damo vred vtaknite v zapor. In še tega nič-vredneža, ki je povzročil ves upor!« je zgra-bil mojstra Pedrilla.

Čevljar pa je kričal: »Don Alonzo Onore-ja, pre dvašo vestjo vas vprašam, ali ni to dekle Jožefa Asteronova.«

Ker je don Alonzo, ki je prav dobro po-znal Jožefa, okleval z odgovorom, je to lju-di razpalilo v nov bes. In več glasov je kri-tilo: »Ona je, ona je!« In: »V smrt z njo!« Jožefa je tedaj malega Filipa, ki ga je bil doslej nosil Jeronim z malim Juanom vred položila donu Fernandu v roke in rekla: »Poidite, don Fernando, in rešite svoja dva otroka, naju pa prepu'tite usodi!«

Don Fernando je vzel oba otroka in dejal, da rajši pogine, ka'or bi dopustil, da bi se njegovi družbi zgodilo kaj žalega. Izprosil

si je od mornariškega oficirja njegov meč, ponudil Jožefi roko in pozval par zadržaj, naj gre za njim. Ker so se jim zbog takih ukrepov ljudje še dosti spoštljivo umikali, so res prišli iz cerkve in so mislili, da 'o že rešeni.

Ali komaj so bili stopili na prosto, kjer je tudi bilo vse polno ljudi, zavpije glas iz raz-divjane tolpe: ki je drla za njimi: »Meščani, to je Jeronim Rugera! Saj sem jaz njegov lastni oče!« Pa je zavihtel bat in ga kraj do-ne Konstanca s silnim udarcem pobil na tla.

»Jezu! Marija!« je kričnila dona Konstan-ca in zbežala k svaku. Toda že je zahrulo: »Potepinka 'loštrskal!« In nov udarec z dru-gre strani jo je do smrti telebil kraj Jeroni-ma.

»Zverina!« je kričnil neznanec, »to je bila dona Konstanca!«

»Zakaj ste nam lagali?« je odvrnil čevljar. »Poiščite pravo in jo ubijte!«

Ko je don Fernando zagledal Konstancino truplo, je kar vzgorel od jeze. Potegnil je meč in zamahnil. Precepil bi ga bil tega fa-natičnega morilca, ki je povzročil takšne grozovitosti, če bi se ta ne bil okrenil in se tako izmaknil udarcu.

Ker pa don Fernando le ni mogel obvla-dati množico, ki je navalila nanj, je zakli-cala Jožefa: »Zbogom, don Fernando in otro-ka!« Nato je vzkliknila: »Tu sem, tigri krvo-ločni, pa me umorite!« In je prostovoljno planila mednje, da bi ta' o naredila konec Z vsakim udarcem je treščil koga na tla. Lev se ne bi mogel bolje braniti. Sedem krvoloč-nežev je ležalo mrtvo pred njim in sam vo-dja tolpe je bil ranjen.

Zlata poroka. V Mariboru sta praznovala zlato poroko g. Karel Persoglio in žena Av-guščina. Istočasno je njuna hčerka ga Mari-ja Surecicka praznovala s svojim možem Romanom srebrno poroko. Sin srebrnih poro-čencev, tudi Roman po imenu, pa se je isti dan oženil z gđc. Amalijo Kolmančičevo.

Pijani in mladostni ne dobijo pijače. Ma-riborski policijski ravnatelj je razglasil, da je strogo prepovedano dajati opojno pijačo vinjenim ljudem in mladostnikom. Razglas je oprt na znano prepoved, ki zabranjuje mladostnikom obiskovati kabaretno in film-ske predstave, kolikor niso za mladostnike izrecno dovoljene.

Zivinski sejmi v Ptujju obnovljeni. Park-ljevka in slinovka je bila za daljšo dobo za-vrta živinski promet v vsem ptujskem okra-ju. Izvršeni so bili potrebni varnostni ukrepi, da se je bolezen zatrla. Zdaj so oblastva raz-glasila, da so živinski sejmi v Ptujju spet vsak prvi in tretji torek v mesecu.

Štiri žrtve snežnih plazov. Blizu Poljčan se je odtrgal s hriba plaz. Nesrečno naklju-če je hotelo, da sta šla ta čas mimo 16letni Alojz Črnoga in 10letna Marija Colnaričeva. Plaz ju je zasul. Ko so sneg odmetali, sta bila oba otroka že mrtva. — 54letni kmeto-valec Karl Schmid iz Spodnje Kapele je pri-šel pod snežni plaz, ki ga je zasul in ga za-dušil. Rajnik zapušča ženo s štirimi otroki. — Enaka smrt je doletela 13letnega učenca Ivana Vollmaierja iz Spodnje Kapele. Po-grešali so ga že več dni. Pozneje se je iz-kazalo, da ga je zasul snežni plaz. Njegove-ga trupla pa še niso našli.

Iz Srbije

Stare dragocene srbske rokopise so spet našli. Ko je lansko leto 6. aprila nastala voj-na tudi z bivšo Jugoslavijo ter je bil takoj prvi dan zjutraj hudo bombardiran Beograd, se je izgubilo poleg drugega tudi precej srbs-kih dragocenih umetnin, ki so bile shranje-ne v beograjski narodni knjižnici in v mu-zeju kneza Pavla. Tako so se med temi dra-gocenimi zbirkami izgubili tudi izvornik slo-vitega Dušanovega zakonika in na roko pi-sana življenjepisa svetega Save in svetega Simeona. Po skrbnem iskanju se je zdaj po nemških vesteh posrečilo te dragocene listine

Vendar mojster Pedrillo ni miroval, dokler ni enega otroka zgrabil za noge, mu ga str-gal s prsi, v visokem loku zamahnil z njim in ga treščil ob rob cerkvenega stebra.

Ko je don Fernando videl svojega malega boju. Mojster Pedrillo jo je z batom pobil. Nato je z njeno krvjo ves oškropljen zakri-čal: »Še bastarda pošljite v pekel za njo!« In je s še vedno neutešeno morilsko slastjo iznova naskočil. Don Fernando, ta božanski junak, je stal zdaj s hrbtom naslonjen na cerkev. V levi je držal otroka, v desni meč. Juana ležati na tleh smrtno poškodovanega, je brezimne bolečine poln dvignil svoje oči proti nebu. Mornariški oficir je spet pristopil k njemu. Skušal ga je tolažiti in je zagotav-ljal, da obžaluje svojo nedelavnost pri tej nesreči, najsi jo tudi opravičuje mnogo okol-nosti. Don Fernando je dejal, da mu nima nič očitati. Prosil ga je samo, naj mu po-maga spraviti trupla v kraj.

V temi nastajajoče noči so odnesli vso tro-jico na stanovanje dona Alonza, kamor je šel za njimi tudi don Fernando, ki je ob po-gledu na obličje malega Filipa brez prestan-ka jokal. Tudi prenočil je pri donu Alonzu in je z izmišljenimi vestmi dolgo prikrival svoji ženi ves obseg nesreče. Deloma zbog tega, ker je bila bolna, potlej pa zato, ker ni niti vedel, kako bo ona presojala njegovo vedenje pri teh dogodkih.

Malo časa za tem pa je od nekoga, ki jo je po naključju obiskal, izvedela uboga žena vse in je v tišini izplakala svojo materinsko bolečino. Nekaj časa se ni brigala za nič, a nekega jutra je padla soprogu okrog vratu in ga poljubila. Don Fernando in dona El-vira sta malega tujca nato vzela za posinov-ljenca. Tako jima je mali Filip nadomeščal umorjenega Juana. Ljubila sta ga, kakor bi bil njun sin.

Konec.

spet najti. Nemško poročilo pripominja, da jih je izmaknil neki paznik narodne knjiž-nice ter jih potem prodal naprej. Zdaj so jih vrnili spet nazaj na njihovo prejšnje mesto.

Prihranki srbskih delavcev v Nemčiji. Nemška vest iz Beograda pravi, da so srbs-ki delavci, ki so zdaj zaposleni v Nemčiji, od 1. septembra lani pa do pred kratkim po-slali svojcem domov v Srbijo približno štiri milijone dinarjev, ki so jih zaslužili pri svo-jem delu v Nemčiji.

Tudi v Srbiji delujejo na tem, da se bo obdelala prav vsa zemlja. Obdelajte vsako ped zemlje! je rekel predsednik srbske vla-de general Nedić, ko je nedavno preko beo-grajskega radia govoril srbskim kmetom. Srbsko ministrstvo za gospodarstvo namera-va v tekočem letu izvesti načrt, ki določa posetev ječmena za pivo na 4000 do 5000 ha, sladkorne pese na 15.000 ha, solnčnic (za olje) na 30.000 ha in fižola na 10.000 ha. Pri-delati nameravajo tudi mnogo turščice in zelenjave.

Iz Hrvatske

500.000 ustaških omladincev. Število udru-ženih organiziranih članov ustaške mladine je doseglo do zdaj že okoli 500.000, kakor piše hrvatsko časopisje.

Sarajevski reis ul ulema Spaho umrl. V Sarajevu je nenadno umrl reis ul ulema (po-glavar) hrvatskih muslimanov Fehim Efendi Spaho. Spaho je bil poglavar hrvatskih mu-slimanov od 9. junija l. 1938.

ŠTORKIJA

Janezek: »Očka, odkod sem prišel jaz?«

Oče: »Štorklja te je prinesla.«

Janezek: »A odkod si ti prišel?«

Oče: »Tudi mene je prinesla štorklja.«

Janezek: »In kdo je prinesel starega očeta?«

Oče (jezno): »Zdaj mi pa daj mir! Seveda

je tudi starega očeta prinesla štorklja.«

Čez nekaj dni najde oče v Janezkovem dnev-niku naslednje beležke: »Po verodostojni iz-javi svojega očeta sem ugotovil, da se izza treh rodov v naši družini ni po starem obi-čaju rodil noben otrok.«

Belopolt mladenič se je spremenil v pravega zamorca

Španski list »España« prinaša iz Richmonda v Virginiji (Amerika) tole zgodbo:

Neki osemnajstletni mladenič, po imenu Alan Tren, je začel nenadno čutiti neke čudne spremembe na svojem telesu. V začetku se mu te motnje niso zdele bogve kako pomembne in je bil prepričan, da bodo že same od sebe spet izginile. Toda fant se je motil. Začele so mu povzročati čedalje večje skrbi, tako da je nazadnje sklenil izvedeti, kaj bodo zdravniki rekli k njegovi čudni bolezni. Zatekel se je k najboljšim zdravnikom.

Alan Tren je bil prej bele polti, nenadno pa je začel postajati zamorec. Tudi še tako odlični zdravniški strokovnjaki niso mogli prepričati tega nenadnega spreminjanja polti. Pa ne samo to, da je fant postajal proti svoji volji temnopolt, tudi ustnice so mu postajale čedalje bolj nabrekle in mesnate, prav takšne, kakršne imajo zamorci. Po vrhu so se mu še lasje začeli kodrati. V dobrem mesecu se je Alan Tren izpremenil v popolnega zamorca. Zdravniki so bili kljub vse svojim sposobnostim spričo tega nenavadnega pojava čisto brez moči. Njihova učenost je čisto odpovedala.

Nesrečni Alan je kmalu začel čutiti vse posledice svojega prerojenja. Njegova ljubica ga je zapustila in tudi pomorska akademija, kamor je fant nameraval vstopiti, da bi postal mornariški oficir, ga je zavrnila, ko je videla, da ima opravka s črncem. Rekl so mu baje, da v Ameriki noben zamorec, tudi če je bil prej bele polti, ne more imeti enakega poklica kakor belokožec. Dali pa so Alanu dovoljenje, da lahko vstopi v tako imenovano zamorsko divizijo.

Mravlje znajo priskrbeti vodo

V Afriki rado primanjkuje vode. Kadar je gila, ni iznajdljiv samo človek, temveč tudi žival, ki jo narava prav tako kakor človeka uči, da je treba gledati tudi malo naprej in se s potrebnimi rečmi založiti, kadar so na razpolago.

Tako beremo poročilo, kako si znajo pomagati afriške mravlje, da ne trpijo v suši prehude žeje. Pravijo, da jim nikdar ne manjka vode, ker se z njo znajo vselej pravočasno založiti. Kako, storijo to?

To uganko je rešil neki nemški učenjak. Bil je navzočen, ko so neke v vroči Afriki kopali vodnjak. Pri tem so naleteli na ozek podzemski hodnik, ki je v premeru meril le nekaj centimetrov in so ga očitno izkopale mravlje, saj je držal od večjega podzemskega mravljišča približno 20 metrov pod zemljo do kraja, kjer se je nabirala podzemna voda.

Po ozkem rovu je kar mrgolelo mravelj, ki so hitele k studentu in spet nazaj ter oskrbovale v dneh suše mravljišče s potrebno količino vode. Pa ne samo mravljišče, temveč tudi vrtec gob, ki so glavna hrana teh mravelj. Prenašanje vode iz podzemskega studenta v mravljišče in na tisti gobji vrtec ni prenehalo noč in dan. Opaziti je bilo celo, da je bilo ponoči zaposleno s prinašanjem vode več mravelj kakor podnevi. Vode jim ne primanjkuje nikdar, za kar se morajo zahvaliti svoj iznajdljivosti in pa pridnosti, s katero se mravlje tako odlikujejo, da je prišla že v pregovor.

× Sodna razprava proti krivcem francoske nesreče se je začela. Te dni se je v Rimu na Francoskem začela velika sodna razprava, po kateri bodo sojeni tisti, ki jim obtožnica očita, da so zakrivali nesrečo, ki je zadela Francijo po začasnem porazu v vojni

z Nemčijo. Obtoženci so bivša ministrska predsednika Daladier in Blum, general Gamelin in drugi. Obtožnica obsega 100.000 tiskanih strani. Izdani so bili strogi ukrepi, da se ne bi v mesto vtihotapili med razpravo kakšni sumljivi ljudje. V Rimu so prišli tudi že vsi novinarji, ki bodo smeli zasledovati potek razprave. Vseh teh novinarjev je 110, med njimi precej tujih.

× Novo ameriško posojilo za Sovjetsko Rusijo. Po vesti iz Lizbone je predsednik Zedinjenih držav Roosevelt dovolil Sovjetski Rusiji novo posojilo. Zavrnil je pa vse novinarje, ki so ga vpraševali, koliko je to posojilo in kakšni so pogoji zanj.

× Mater je pokopal kar doma, da ni bilo preveč stroškov... Svojevrsen dogodek se je pripetil te dni v Kemesmagasu, madžarski vasi blizu Budimpešte. Pred dnevi je brez sledu izginila mati 25letnega kmeta Stefana Kisa. Orožniki so prejeli več ovadb in so uvedli strogo preiskavo. Med drugimi so zaslišali tudi sina pogrešane kmetice. Ko so ga nekoliko trše prišli, je sin priznal, da je njegova mati že pred štirinajstimi dnevi umrla in da jo je dal pokopati kar doma zaradi tega, da ne bi imel prevelikih pogrebnih stroškov. Orožniki so se hoteli prepričati, ali je mož govoril resnico. Šli so na njegov dom in na kraju, kjer jim je sin pokazal, res odkopali njeno truplo. Kmet se torej ni lagal in tudi zdravniški ogled trupla je pokazal, da je kmetica umrla naravne smrti. Ker samovoljni pogrebi niso dovoljeni, so Kisa zaprli.

× Kokoške štetje v Franciji. Že osem mesecev je v Franciji položaj tak, da mora človek imeti že prav veliko srečo, če hoče dobiti kje na trgu kakšno jajce. Da bi takšnemu položaju naredila konec, so oblastva, ki skrbijo za prehrano prebivalstva v Sommski pokrajini, sklenila na vsem tem področju natančno prešteti vse kokoši. Izid tega štetja je zdaj že znan in se iz njega vidi, koliko je v tisti pokrajini takšnih kokoši, ki bi lahko znesle na leto vsaj po 45 jajc. Na ta način upajo, da bo preskrba z jajci vsaj od marca dalje zagotovljena. Seveda bo treba določiti tudi primerno ceno jajcem, sicer bodo jajca tudi v bodoče jedli samo tisti ljudje kakor doslej, to je petičniki. Pravijo, da bodo v primeru, če bo ta poskus kokošjega štetja rodil dobre uspehe, prešteli perutnino po vsej Franciji.

× Star izvošček je umrl poleg svojega konja. Tudi prebivalci Bukarešte so se v starih časih radi vozili v kočijah. Najstarejši med izvoščiki Bukarešte je bil 80 let stari Laghe Gall, ki se je lahko pohvalil, da je užival posebno zaupanje mnogih veljakov. Toda konje so začeli izpodrivati avtomobili. Možu je ostalo malo sijaja onih dni. Gmotno je čedalje bolj propadal in tudi sicer je bil že pozabljen. Naposled je živel tako slabo, da ni mogel plačevati niti najemnine za eno sobico. Zato je spal pri svojih konjih v hlevu. Nedavno so ga našli v staji mrtvega. Legel je bil h konju, da bi se ob njem pogrel, pa je tako za zmerom zatisnil oči.

× Belo žirafa je videl. Ravnatelj prirodoslovnega muzeja v Stockholmu profesor Holmgren je na znanstvenem potovanju po Afriki naletel v bližini Ubangija, ki teče v Kongo, na novo vrsto žirafe, na kakršno doslej še noben raziskovalec ni nikjer naletel. Ta žirafa se razlikuje od znanih vrst žiraf po barvi in velikosti. Žirafa je snežnobe bele barve in je velikanska. Njene oči so čisto črne. Na žalost pa profesor Holmgren ni imel časa, da bi tisto žirafa ujel živo ali jo vsaj ustrelil, kajti ta čudna žival je izredno plašljiva in tudi nenavadno hitra.

× Reklamna svetloba moti z rižem posejano polje v spanju. Japonski kmetje, ki pridelujejo riž, so pred leti dobili prav nena-

vadno pravdo zoper lastnike neke svetlobne reklame. To se je zgodilo v pokrajini Hakonu, kjer je tudi mnogo vročih vrelcev. Da bi te vrelece primerno izkoristili, se je ustanovila družba za pospeševanje razvoja riževe pokrajine. V doseg svojega smotra je družba med drugim postavila velikansko svetlobno reklamo, ki je njena svetloba padala tudi na bližnja riževa polja. Kmalu pa so kmetje začeli trditi, da silna svetloba te reklame kvarno vpliva na plodnost riževga polja. Vložili so zoper družbo tožbo za odškodnino. Sodišče se je obrnilo do kmetijskega ministrstva s prošnjo, da poda po večšakih strokovno mnenje. Na to je posebna komisija preučila učinek svetlobe na polje in je res ugotovila, da tista svetloba ovira rast riža, da namreč »moti« riževa polja v spanju, kakor so se večaki izrazili.

× Slovitte orgle iz dunajske Štefanove cerkve bodo obnovili. Cerkev sv. Štefana na Dunaju je znana tudi po svojih slovitih orglah. Zdaj poročajo z Dunaja, da bodo te orgle izpopolnili in obnovili. Orgle so že zelo stare. Da si vsaj približno ustvarimo sliko, kakšna so zdajšnja dela pri popraviljanju teh slavnih orgel, zadostuje, če vemo, da imajo te orgle pet manualov, drugega nad drugim, in nič manj ko 20.000 piščali, izmed katerih so nekatere visoke celih deset metrov. Kljub temu so dodali prejšnjim še novih 1500 piščali.

× Napačni podatki iz praznoverja. Nedavno so bili objavljeni podatki o porastu števila rojstev na Portugalskem. Pri tem so oblastva ugotovila izredno mnogo prijav rojstev ob določenih dneh. To se jim je zdelo čudno in začeli so se zanimati za vzrok. Uvedena je bila preiskava in izkazalo se je, da gre za krive podatke, izvirajoče iz praznoverja. Kakor drugod po svetu je ljudstvo tudi na Portugalskem razdeljeno. Med drugim verjame, da prinašajo gotovi dnevi v letu nesrečo, drugi pa srečo. Prvi januar naj bi bil najsrečnejši dan v letu in tega dne rojeni otroci naj bi bili vse življenje srečni. Ni torej čudno, da prijavljajo ljudje v novembru ali v decembru rojene otroke šele 1. januarja. Za srečne dneve veljajo tudi 1., 10., 15., 20. in 25. vsakega meseca. V teh dneh se kupčijo vsako leto prijave rojstev. Nasprotno pa večina staršev noče prijaviti otrok, rojenih 7. ali celo 13. v mesecu. V vseh takih primerih dobe oblastva napačne podatke.

× V Argentini so odkrili deset kilometrov dolgo jamo. Iz Mendoze v Argentini prihaja zanimivo poročilo, ki pravi, da so v hribih Sierra de los Paramillos odkrili velikanske zemske votline, ki se vlečejo skozi gorsko verigo več deset kilometrov daleč. Prvi, ki je našel te nenavadne jame, je bil neki pastir. Prejahal je na svojem koncu velike daljave po tamkajšnjem goratem svetu in je pri neki priliki na svoje veliko začudenje zagledal velikansko jato netopirjev. Bilo jih je na tisoče. V večernem somraku so se pojavili kot velikanski oblak dima. Pastirju ta čuden pojav ponočnih ptic ni šel v glavo in si ga je sklenil razložiti. Drugo jutro se je navezal na močno vrv in se spustil v gorski prepad, od koder je domneval, da so se prejšnji večer vsuli netopirji. Pri tem je ugotovil, da tisti prepad drži v velikansko podzemsko jamo, polno krasnih kapnikov. Po teh njegovih ugotovitvah je bila takoj sestavljena posebna odprava jamarjev, ki se je napotila v podzemsko votlino v Sierr de los Paramillos. Jamarji so tisto votlino vsaj približno izmerili ter pravijo, da je dolga najmanj 10 kilometrov.

× Tkaninsko vlakno iz hmelja. V Italiji že nekaj let delajo poskuse, kako bi uporabili drobna hmeljeva stebelca za novo tkaninsko sirovino. Za pivo ta stebelca že uporabljajo. Pravijo, da so poskusi pokazali že tolikšne uspehe, da bo res prav v kratkem mogoče takšne hmeljske odpadke tudi v veliki meri po raznih tvornicah uporabljati za novo tkaninsko vlakno. Pri izdelovanju piva že uporabljena hmeljeva stebelca je treba najprej dobro posušiti v primernih sušilnicah in jih s posebnimi stroji olupiti. Nitke, ki jih na ta način dobe, potem lepo operejo, obelijo, očistijo in jim dodašo še nekaj maščobe, da postanejo volnejše.

Klemen in njegov pes

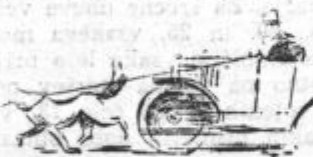
Klemen in volčjak Falot
spravljata se na sprehod.
V avto nov se deneta,
naglo ga poženeta.

Spređaj Klemen se smehlja,
voz ko blisk naprej drdra.
Zadađ modro ždi Falot,
saj se pelje ko gospod.

Zdađci naglo voz obstane,
hitro Klemen z voza plane.
»Kje, hudirja, je napaka,
da ne krene več se spaka?«

Brez uspeha v avto rine,
pa mu v glavo misel šine.
Hitro kužeta napreže,
z njim po cesti jo ureže.

V ljudski šoli

Zorica vzdigne dva prsta.
»No, Zorica,« vpraša učiteljica, »kaj pa bi
nada?«

»Na stran moram,« odgovori dekletce.
»Tako se vendar ne reče!« jo pokara učite-
ljica. »Kako bi morala reči v takem primeru?«
Zorica molči.

»Lepo prositi moraš,« ji hoče pomagati učite-
ljica. »Reči moraš: »Gospodična, ali smem...«
No, pomisli, kako boš rekla.«

»Gospodična, ali smem na stran?«
»Ne, tudi to ni prav. Saj sem vam že toli-
kokrat povedala. Daj, premisli vendar!«

Zorica je krčevito premišljala.
»Gospodična, ali smem... Gospodična, jaz
moram...«

Učiteljico je začelo minevati potrpljenje.
»Skraini čas je že, da se navadiš spodobne-
ga izražanja. Poglej, kakšna gospodična pa
boš, ko boš odrasla, pa še ne boš vedela, kaj
se spodobi in kaj ne. Torej, kako boš rekla?«

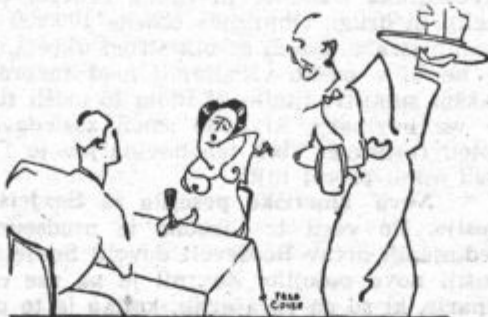
»Gospodična, ali smem iti... No?«
»Gospodična, ali smem iti...«

»Ali smem iti ven, se reče!« je jezno za-
vpila gospodična. »Torej zini, kam bi rada.«
Zorica je šlo na jok in ni odgovorila.

»Še trmasta si, je zdaj vzrojila brihtna
vzgojiteljica. »Tako mi ponovi: »Gospodična,
ali smem iti ven?« No, bo kmalu kaj?«

In med solzami je zajecjajala Zorica:
»O, gospodična, sem že šla ven!«

NI VSE RES

Miran: »Darinka mi je izdala, da imaš raz-
merje tudi z Zoranom, Dušanom, Brankom
in tutti quanti...«

Vera: »Ni res! Glede Zorana, Dušana in
Branka sicer drži, toda glede tutti quanti
ne!«

*

Z DIVJEGA ZAPADA

Na Divjem zapadu Amerike se je zagovar-
jal pred sodiščem mož zaradi hujše telesne
poškodbe. Državni tožitelj je predložil porot-
nikom kot »corpora delicti« orožje, katerega
se je bil posluževal obtoženec: velikanski re-
volver na šest streliv, motiko in železen drog.
Zagovornik pa je s svoje strani navedel
orožje, s katerim se je bil branil ranjenec:
starodavno puško, sekuro in gnojne vile.

Porotniki so se umaknili k posvetovanju in
je njihov predsednik javil: »Porotniki so zbrali
sto dolarjev in prosijo tožnika in obtoženca,
naj jima za ta denar še enkrat predvajata boj.«

*

ČUDNA PREVIDNOST

»Gospod ravnatelj, včeraj sem vas videl v
kavarni s prav lepo deklico. Gotovo je bila
to vaša hčerka...«

»Da, da! Toda nikar ne povejte tega moji
ženi!«

*

SKRIVNOSTEN NOS

Stric Matija je napovedal Motovilčevim svoj
poset. Ker je stric zaradi neke nosne bolezni
izgubil del nosu, je opomnila Motovilčevka
svoje otroke, naj nikar ne govorijo o striče-
vem nosu.

Matija je prispel, radovedni otroci so ga
obkrožili in seveda opazovali stričev nos, sre-
dišče vsega zanimanja.

Dobremu stricu to ni prijalo in zato je vpra-
šal: »No, otroci, kaj se ne morete nagledati
mojega nosu?«

»Mama nam je strogo zabranila,« je odgo-
voril Janezek, »govoriti o tvojem nosu...
Sicer pa ga sploh nimaš!«

OSLEPARJEN

Mamica kara Dušančka, ker je pretepel se-
strico Verico.

»Saj je zaslužila,« se huduje Dušanček, »ker
me je osleparila.«

»Osleparila? Kako?«

»Midva sva se igrala Adama in Evo, pa bi
me morala zapeljati z jabolkom. Verica pa me
ni zapeljala, ampak je jabolko sama po-
jedla...«

Škrajna vljudnost

Vrtnar Luka ima svoje skrbi.

Vsako noč pridejo tatovi čez ograjo njego-
vega vrta in mu potrgajo vrtnice.

Pa to bi še ne bilo tako hudo, če bi tatovi
malo bolj pazili na vrt. Toda pri tem mu po-
teptajo vse grede, pohodijo druge cvetice in
časih odtrga kateri kar ves grm z vrtnicami.
Tako mu uničujejo trud vsega leta.

Zato vzame Luka nekega dne velike škarije
in jih obesi na plot s temle napisom:

»Gospode tatove vljudno prosim, naj se pri
krajih rož blagovolijo posluževati teh škarij.«

Drugo jutro pride vrtnar Luka na vrt.
Škarije še vise. Zraven tudi napis. Pa še
nekaj drugega visi: Nov brus z napisom:

»Prav radi, bi se poslužili škarij. Prosimo
vas pa prav tako vljudno, da blagovolite
škarije najprej pošteno nabrusiti.«

OSEL

Otroci so na vasi dražili osla. Ko se je pri-
kazal gospodar, se je vsem posrečilo zbežati,
le mali Gašperček ni mogel uteči. Zato je bil
deležan zaušnic samo on.

Gašperček je nato ves v solzah tekel v šolo
in srečal na stopnicah učitelja, ki mu je ka-
kor hitro je izvedel za povod bega, dal še eno
zaušnico.

Ko je Gašperček prišel na vrh stopnic, je
naletel še na šolskega upravitelja, ki ga je
sprasoval, zakaj se tako joče.

»Gospod učitelj me je udaril,« je tožil Ga-
šperček, »a jaz oslu nisem storil ničesar...«

BEG PRED NEVHITO V CERKEV

Na Završju je bila udomačena razvada, da
je mladina postajala med cerkvenim opravi-
lom zunaj cerkve. To je domačega župnika
jezilo, pomagala pa ni ne lepa ne grda be-
seda.

Neko nedeljo se je med popoldanskim opravi-
lom vlila huda ploha in gruča vaščanov, ki
se je pogovarjala ob cerkvenem zidu, je naglo
vdrla v cerkev.

Župnik na prižnici je sredi pridige umolknil,
se obrnil proti vratom in dejal: »Zdaj pa pri-
hajajo tisti, ki imajo cerkev za marelo!«

Če ti ostane ribja koščica v grlu, ni samo
neprijetno, temveč tudi zelo nevarno. Naj-
boljše sredstvo za to je, da pogoltnes sirovo
jajce. Žilava, lepljiva, a vendar naglo zdrkljiva
snov sirovega jajčnega beljaka ogrne koščico
in ker jajce čisto izpolni žrelo in sapnik, po-
tegne skoro vselej s seboj tudi koščico, ki se
je zataknila. Ker koščico beljaka obda, tudi v
želodcu in črevesu ne more napraviti škodo.